

Rapport 2. tertial 2014

Stiklestad

Fotograf Bjørn Inge Solvang

Innhold:

1	RÅDMANNENS INNLEDNING	3
2	STRATEGISKE UTFORDRINGER PÅ KORT OG LANG SIKT	4
2.1	Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon	4
2.2	Vurderinger om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur	4
2.3	Kontinuitet og samordning av hjelpetjenestene.....	4
2.4	Samordning av dagtilbudene	5
2.5	Flyktningetjenesten	5
2.6	Økonomisk sosialhjelp.....	5
2.7	Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen "volumtjenester"	5
2.8	Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv	5
2.9	Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting.....	5
3	ØKONOMI.....	6
3.1	Drift – regnskap pr. 31.08.2014	6
3.2	Investeringer	7
3.3	Kommunens inntekter og utgifter	7
3.4	Budsjettjusteringer.....	8
3.5	Tiltaksrapportering.....	9
3.6	Sykefravær.....	10
4	GJENNOMGANG AV VIRKSOMHETSOMRÅDENE	11
4.1	Gruppeansvar 110 - Rådmannen	11
4.2	Gruppeansvar 125 - Kulturtjenesten	12
4.3	Gruppeansvar 126 – Oppvekst felles.....	14
4.4	Gruppeansvar 127 – Skole/SFO.....	15
4.5	Gruppeansvar 128 - Barnehager	16
4.6	Gruppeansvar 130 - Ressurssenter Oppvekst (ROS).....	19
4.7	Gruppeansvar 135 - NAV	21
4.8	Gruppeansvar 141 - Teknisk drift.....	23
4.9	Gruppeansvar 150 - Hjemmetjenesten	25
4.10	Gruppeansvar 153 - Institusjonstjenesten.....	27
4.11	Gruppeansvar 156 - Bo- og dagtilbudtjenesten.....	29
4.12	Gruppeansvar 180 - Rådmannens fellesområder	31
5	INNHERRED SAMKOMMUNE	31
6	FINANSFORVALTNING.....	32
7	KOSTRA	42

1 Rådmannens innledning

Rapport ved utløpet av andre tertial avlegges i tråd med økonomireglement for Verdal kommune.

Regnskapet pr. 31.08.2014 er vurdert mot årets budsjett, periodisert budsjett og revidert budsjett for 2014.

Hele 2014 har hatt gjennomgående fokus på å tilpasse aktivitetsnivå og effektivisere arbeidsprosesser etter at vi avsluttet 2013 med for høyt forbruk. Kommunestyret vedtok budsjettjustering i møte i august, og de frigjorte midler settes i produksjon i denne tertialrapporten. Midlene målrettes inn mot områder hvor vi har mest begrensede muligheter for kortsiktige endringer. Det betyr spesielt at frigjorte midler blant annet prioriteres mot økonomisk sosialhjelp og barnevernstiltak. Det vil si plasserings- og forebyggingstiltak innen barnevern, ikke økning i ansatte.

Arbeidet gjennom året for å nå økonomisk balanse med overskriften «Tiltak – effekt – konsekvens» har vist at flere miljøer i kommunens organisasjon prioriterer hardt for å skape bidrag til økonomisk balanse. Ved utløpet av tertialet er muligheten for økonomisk balanse ved årets slutt reelt tilstede, som følge av det arbeidet som er gjort gjennom året mot det målet. Samtidig er dette særdeles sårbart med hensyn til at vi ikke tåler avvik fra fastlagt aktivitet og de planer som er lagt.

Verdal kommune har en økning i skatteinntang på ca 3,7 % i inneværende år målt fra fjoråret. Dette er – i likhet med 2013 – utypisk for landet. Hvis Verdal også i år får en vekst så vidt markant over landsnittet vil vi nok en gang få trekk i inntektsutjevningen, slik at vi ikke beholder dette selv. Dette representerer også en betydelig risiko med hensyn til mål om økonomisk balanse, men en faktor vi ikke har påvirkningskraft over selv.

I andre tertial er også nytt administrativt delegeringsreglement implementert, med tydeliggjøring av ledelse og helhetlig utøvelse av ledelse, som erstatning av reglement fra 2002. Dette er en del av materialiseringen av ledelsesplattform og utøvelse av de seks strategiske prinsipper vedtatt i økonomiplanen.

Siden kommuneøkonomiproposisjonen kom i mai har i tillegg til den mer ordinære driften av kommunen fokus blitt satt på kommunereformen. Tertialet har representert en form for modningsfase, mens vi nå framover vil gå mer over i utredningsfase.

Driften gjennom sommeren har i all hovedsak vært som forventet, men med flere krevende enkeltsaker.

2 Strategiske utfordringer på kort og lang sikt

I økonomiplan 2014 – 2017 er seks strategiske prinsipper vedtatt som førende for driften,

1. Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon.
2. Vurderinger om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur må fortsette.
3. Kontinuitet og samordning av hjelpetjeneste for å skape "vinnerne på morgendagens arbeidsmarked". Programmet "De utrolige årene" (DUÅ) prioriteres som virkemiddel.
4. Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen "volumtjenester".
5. Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv.
6. Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting.

Disse prinsippene er gjennomgående gjeldende, på tvers av organisatoriske skiller. Drift, utvikling og tiltaksgjennomføring må sees helhetlig. Derfor innrettes også de oppsamlende vurderingene i tertialrapporten også innenfor disse punktene.

2.1 Sterkt fokus på ledelse, samhandling og helhet for effektiv tjenesteproduksjon

---

Det er behov for en mer helhetlig struktur i rapporteringssystemene våre.

2.2 Vurderinger om vi har riktig organisatorisk og geografisk bærekraftig struktur

---

Kommunestyret vedtok i sak 085/13 pkt.10: *Kommunestyret ber rådmannen utrede og beskrive muligheter for mer kostnadseffektiv drift av skolene i kommunen samlet sett, og legge fram egen sak om dette våren 2014. Infrastruktur og kapasitet må brukes effektivt.*

Vurdering av skolestruktur i kommunen er under arbeid og i den sammenheng legges det vekt på å framskaffe et kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag. Rådmannen vil legge frem ulike alternativer til ny skolestruktur primo oktober 2014. Det anses som meget viktig å legge fram tall for de ulike alternativene som er godt kvalitetssikret. Kommunen må se skolestrukturen i et 40-årsperspektiv, inkludert fremtidig vedlikehold og investeringskostnader.

Helhetlig organisering og struktur må være mer kontinuerlige prosesser i hele kommuneorganisasjonen, blant annet fordrer for eksempel barnehagelokaliseringer samme kvalitetssikring av alternativ som ved skolene for å inkludere fremtidige vedlikeholds- og investeringskostnader.

2.3 Kontinuitet og samordning av hjelpetjenestene

Samordningsbehovet er stort i kommunens forebyggende arbeid på tvers av virksomhetsområdene. Robuste grunntilbud må ha et gjennomgående fokus, og målet på sikt er å redusere behovet for hjelpetjenester. I dag bruker kommunen ca 70 mill per år i kompensierende tiltak, i form av barnevernstiltak og spesialpedagogiske tiltak i barnehage og skole.

For å bedre samhandling mellom PPT og skole er det igangsatt en prosess for å forbedre kommunens prosedyrer knyttet til spesialtiltak/undervisning, og økt tilpasset opplæring. Målet er å legge til rette for kunnskapsdeling og en mer ensartet praksis på feltet.

Det ligger et potensial i bedre samordning mellom Oppvekst og Helse og velferd for å øke kvaliteten på ressurskrevende tjenester.

Tilbudet til familier som har behov for tverrfaglige tjenester må samordnes.

2.4 Samordning av dagtilbudene

Prosessen er igangsatt, og vi er nå i en arbeidsfase hvor brukerne involveres. Det tas sikte på å legge fram en sak til politisk behandling i januar.

2.5 Flyktingetjenesten

Flyktingetjenesten opprettes som organisert tjeneste høsten 2014, og fra 01.01.2015 samordnes inntekts- og utgiftssiden.

2.6 Økonomisk sosialhjelp

Sosialhjelpsmottakere i Verdal mottar i snitt sosialhjelp en måned lenger enn gjennomsnittet for sosialhjelpsmottakere i Nord-Trøndelag. Dette gjelder også ungdom.

Regjeringen har bebudet et aktivitetskrav til mottakere av økonomisk sosialhjelp, og at kommunene gjennom dette får et krav til å skaffe praksisplasser for mottakere av økonomisk sosialhjelp. Tjenesten blir da avhengig av at øvrige kommunale tjenester bidrar med praksisplasser og lignende.

2.7 Effektivitet i arbeidsprosesser, spesielt innen "volumtjenester"

Standardisering og kontinuerlig forbedring av arbeidsprosesser bidrar til økt effektivitet i tjenestene. Innføring av årsturnus for alle enheter som har turnusarbeid.

2.8 Et gjennomgående folkehelseperspektiv og mål om at folk skal mestre eget liv

---

Styrke nær- og lokalmiljø. Bruke kunnskap om helsetilstanden i befolkningen for å redusere forbruket av offentlige tjenester.

2.9 Infrastruktur må bygges for effektiv kommunal tjenesteyting

---

Det er igangsatt arbeid for å kartlegge behovet for kommunale boliger, antall, type og plassering. Være i forkant for å planlegge bofellesskap for personer med utviklingshemming.

3 Økonomi

3.1 Drift – regnskap pr. 31.08.2014

Samlet oversikt over status på virksomhetsområdene:

Virksomhetsområde	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbruk	Oppr budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbruk	Regnskap 31/08-13
Rådmann	19 371 250	20 075 362	96,5	20 592 000	30 756 329	63,0	11 886 377
Kulturtjenesten	14 656 661	15 416 797	95,1	23 555 000	23 454 000	62,5	14 744 085
Oppvekst felles	67 212 460	67 097 729	100,2	1 497 659	97 831 018	68,7	662 712
Virksomhetsleder skole / SFO	104 360 129	105 682 465	98,7	166 459 459	165 469 053	63,1	105 914 537
Virksomhetsleder barnehage	-438 602	469 574	-93,4	1 143 882	3 087 109	-14,2	2 525 612
Ressursenter oppvekst	30 121 051	27 543 252	109,4	139 172 000	43 193 133	69,7	90 028 578
Vinne og Vuku omsorg- og velferdsdistrikt							54 281 885
Øra distrikt omsorg-/velferdsdistrikt							72 347 519
NAV Sosial- og flykningetjenesten	23 343 670	21 691 301	107,6	33 321 000	33 275 000	70,2	19 957 224
Ressursenter helse, omsorg og velferd							19 719 730
Teknisk drift	6 135 189	11 283 544	54,4	18 957 000	18 213 000	33,7	12 929 936
Hjemmetjenesten	48 817 690	46 656 801	104,6	61 218 790	72 900 171	67,0	0
Institusjonstjenesten	44 556 863	45 190 128	98,6	73 631 514	71 307 740	62,5	0
Bo- og dagtilbudstjenesten	43 945 106	44 488 874	98,8	65 231 696	70 332 950	62,5	0
Rådmannen	-445 629 064	-457 190 667	97,5	-671 033 000	-664 786 000	67,0	-416 061 020
Kommunens andel til ISK	23 350 000	23 310 998	100,2	35 025 000	34 966 497	66,8	23 225 008
Totalt	-20 197 597	-28 283 842	71,4	0	0	-	12 162 183

Hovedoversikten pr. 31.08.14 viser at de fleste virksomhetsområdene har kontroll på driftsnivået. Det gjøres en god jobb på virksomhetsområdene både i forhold til kvalitet på tjenestene og ledelse innenfor de gitte rammer.

De aller fleste områdene ligger og balanserer på et periodisert forbruk rundt 100%. Unntaket er barnevern, økonomisk sosialhjelp og skole/SFO som varsler til dels stort merforbruk. I tillegg varsles usikkerhet innen de tre helseområdene. De områder som ligger an til overskridelse har skissert ulike tiltak for å redusere merforbruket, men klarer ikke å nå målet om økonomisk balanse innenfor egne områder. Det vises til gjennomgangen for det enkelte virksomhetsområde når det gjelder tiltak, samt gjennomgangen under punkt 2 om kort- og langsiktig oppfølging av de seks overordnede strategiene. Rådmannen foreslår å styrke disse områdene gjennom fordeling av avsatte midler i kommunestyresak 68/14. Detaljert fordeling under punkt 3.4.

3.2 Investeringer

Investeringer går i all hovedsak etter vedtatt økonomiplan, imidlertid er det noen unntak, der investeringer ikke gjennomføres i 2014. Dette gjelder hovedsakelig:

- Ungdommens hus (avsatt 12 mill i 2014)
- Bofellesskap for funksjonshemmede (avsatt 12 mill i 2014)
- Boligkjøp sogneprest (avsatt 2,5 mill i 2014, ble gjennomført i 2013)

Investeringer innen avløp og vannforsyning synes å bli noe høyere enn forutsatt i økonomiplanen. Kommunen har også fått en merkostnad knyttet til investeringer ved utvidelse av industriområdet på Ørin. (Økt kostnad for ny bom på Venusvegen).

Rådmannen foreslår å justere budsjettet for disse forholdene. Jfr kapittel 3.4.

3.3 Kommunens inntekter og utgifter

Skatt og rammetilskudd.

Budsjettert nivå for kommunens skatteinntekter ble vedtatt nedjustert med 2,5 mill kr. Den nyeste prognosen for skatt antyder en svikt i den nasjonale skatteinngangen på i overkant av 1 milliard kr.

Med vedtatt nedjustering antas det at budsjettert nivå på skatt og rammetilskudd ligger på riktig nivå.

Eiendomsskatten for 2014 er budsjettert til 33,2 millioner kroner. Dette nivået synes å være riktig.

Kapitalutgifter.

Avdragsutgiftene for 2014 er budsjettert til 31,0 mill. kroner. Dette kan være noe lavt i forhold til den låne- og eiendomsportefølje kommunen har. Samtidig synes det som om renteutgiftene blir noe lavere enn budsjettert. Samlet forventes kapitalutgifter og -inntekter å ligge på budsjettert nivå. samlet.

Lønnsutgifter.

Årets lønnsoppgjør endte med konflikt mellom flere lærerorganisasjoner og KS. Denne konflikten ble avsluttet ca. 1. september, med det resultat at medlemmer i organisasjoner som var ute i streik fikk fastsatt 1. september som virkningsdato for årets lønnsoppgjør. Dette medfører at rådmannen ennå ikke har fått beregnet den totale effekten av årets oppgjør (i tillegg gjenstår lokale lønnsforhandlinger). Verdal kommune har satt av 17,5 mill kroner til dekning av oppgjøret. Foreløpige beregninger viser at denne avsetningen vil være tilstrekkelig.

3.4 Budsjettjusteringer

I kommunestyresak 68/14 ble det vedtatt reduksjon i virksomhetenes rammer tilsvarende kr 6,517 mill til omfordeling. Disse foreslås fordelt slik:

- 2 mill til skole/sfo som følge av ikke gjennomførte strukturtiltak, jfr økonomiplan 2014–2017.
- 2,517 mill til Ressurssenter oppvekst. Plasseringskostnad barnevern, volumøkning.
- 1,5 mill til Nav, vedrørende økonomisk sosialhjelpiltak.
- 0,5 mill til Hjemmetjenesten (økt volum, inntektsbortfall).

Rådmannen foreslår å endre investeringsbudsjettet slik:

- *Avsetning til ungdommens hus reduseres med 12 mill kr.*
Rådmannen vil i økonomiplanen 2015-2018 komme tilbake til saken.
- *Avsetning bofellesskap funksjonshemmede reduseres med 11,5 mill kr.*
Opprinnelig avsatt 12 mill kr i 2014, 0,5 mill benyttet til planlegging, resterende vil bli foreslått bevilget i 2015.
- *Avsetning til kjøp av bolig til sogneprest, reduseres med 2,5 mill kr.*
Bolig ble kjøpt og finansiert i 2013.
- *Avsetning til skatepark økes med 2 mill kr.*
Budsjettet i 2014 med netto kommunal kostnad på 2 mill, bruttobudsjett er 4,0 mill kr. Økt ramme finansieres med tilskudd (tippemidler) og momskompensasjon.
- *Utvidelse Ørin industriområde økes med 1 mill kr.*
Høyere kostnad ved ny bom på Venusvegen på Ørin. Kostnaden foreslås dekket ved bruk av ubundet kapitalfond.
- *Sanering spredt avløp økes fra 4,0 til 7,0 mill kr.*

Tiltak hovedplan vannforsyning økes fra 6,0 til 7,0 mill kr.

To sistnevnte punkter gjelder VA Ørmelen og legging av nye vann/avløpsledninger i forbindelse med gang/sykkelveg Minsås – Lein som går i regi av Statens Vegvesen. Disse økningene vil bli lagt inn i avgiftsgrunlaget fra årsskiftet og vil over tid bli dekket ved årsavgifter vann/avløp.

Samordnet fører dette til en reduksjon i investeringsbudsjettet på 19 mill kr. Dette medfører følgende endringer i finansieringsplanen:

- Redusert låneopptak, 18,1 mill kr
- Redusert momskompensasjon, 3 mill kr
- Økt tilskudd, 1,3 mill kr
- Bruk av kapitalfond, 0,8 mill kr

3.5 Tiltaksrapportering

Kommunestyret vedtok ved behandlingen av budsjettet for 2014 en rekke tiltak. Rådmannen ønsker ved utgangen av 2. tertial å gi en tilbakemelding på status på det enkelte tiltak:

Tiltak	Beløp (mill. kr.)	Kommentar
OMSTILLINGSTILTAK		
Strukturelle tiltak	-1,97	Ikke iverksatt, egen sak fremmes for politisk behandling høsten 2014.
Lesesatsing – SOL	1,5	Iverksatt.
Pedagognorm i barnehagene	1,0	Iverksatt i tråd med veiledende norm.
Styrking av legedekning på helsestasjon	0,15	Iverksatt.
Forebyggende, tidlig og samordnet innsats 0-23 år:		
- Barnehage- og skoleprogrammet DUÅ	1,3	Iverksatt.
- Universalprogrammet DUÅ	0,6	Iverksatt.
- Foreldreveiledning DUÅ	0,4	Iverksatt.
Ressurskrevende tjenester i omsorgstjenesten	-0,1	Iverksatt.
Utredning av dagaktivitetstilbud – samordning mellom Arken, rus og psykiatri	-0,2	Utredning iverksatt.
Kommunal medfinansiering til sykehusene og betaling for liggedøgn utskrivningsklare pasienter	17,0	Iverksatt.
Samordningsbehov flyktingetjeneste	-2,0	Utredning iverksatt. Full effekt tas ut i 2015.
Samordning ressurscenter – helse/velferd	-1,5	Utredning iverksatt. Full effekt tas ut i 2015.
Utviklingstiltak: tilskudd til miljø og bolystfremmende tiltak	0,5	Ordning avvikles som følge av kommunestyrevedtak
Felles regionalt næringsfond	0,8	Behandling etter søknad, siste tildeling oktober 2014.

Tiltak	Beløp (mill. kr.)	Kommentar
TILTAK SOM KREVER ØKTE RAMMER, jfr. hovedoversikt drift		
Markering 1814	0,2	Markering ved flere anledninger, hovedarrangement SNK kvelden 17.mai.
Økte utgifter knyttet til fosterheimplasserte barn	0,5	Iverksatt
Drift av bofellesskap for personer med nedsatt funksjonsevne	0,5	Reguleringsplan ferdigstilt for Veslefrikktomta. Prosjektet er utsendt på anbud.
Nye brukerbehov	2,1	Iverksatt
Økt ramme valgfag i ungdomsskolen	1,5	Iverksatt
Økt bemanning på Møllegata	0,5	Iverksatt
Voksnetthet barnehager 6,2	3,2	Iverksatt
Økte pensjonskostnader pedagogisk personale	1,2	Iverksatt
Leie Vukuhallen	0,4	Bygging igangsatt. Forventet å kunne tas i bruk januar 2015
Stilling innen idrett og fysisk aktivitet	0,3	Iverksatt
Utvidet åpningstid svømmehall	0,15	Iverksatt

3.6 Sykefravær

År	1.tertial			2.tertial			3.tertial		
	Totalt	1-16 dg	>=17 dg	Totalt	1-16 dg	>=17 dg	Totalt	1-16 dg	>=17 dg
2013	7,80 %	2,70 %	5,10 %	5,80 %	1,30 %	4,50 %	7,90 %	2,10 %	5,80 %
2014	9,10 %	2,20 %	6,90 %	7,0 %	1,20 %	5,80 %			

Det har vært en negativ utvikling i sykefraværet i 2.tertial sammenlignet med samme periode i 2013. Korttidsfraværet har gått ned med 0,1 %-poeng, men langtidsfraværet har steget med 1,3 %-poeng i forhold til samme periode i fjor. Generelt kan det sies at økningen er fordelt på de aller fleste virksomhetsområdene.

4 GJENNOMGANG AV VIRKSOMHETSOMRÅDENE

4.1 Gruppeansvar 110 - Rådmannen

Tjenester

Tjenestetilbudets nivå samsvarer per dato i hovedsak med de forutsetningene som ligger til grunn i budsjettet, men tilpasninger som følge av sykefravær.

Økonomi

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	8 758 555	10 212 754	85,8	14 073 096	15 962 416	54,9	6 990 807
Refusj. sykelønn/nedkomst	-220 826	0	-	0	0	0,0	1 732
Øvrige kostnader	13 656 255	11 849 275	115,2	7 268 904	17 773 913	76,8	5 996 837
Øvrige inntekter	-2 822 734	-1 986 667	142,1	-750 000	-2 980 000	94,7	-1 102 999
SUM	19 371 250	20 075 362	96,5	20 592 000	30 756 329	63,0	11 886 377

Det er ingen spesielle avvik i drifta i forhold til planlagt aktivitetsnivå. Det er imidlertid forholdsvis små avsetninger til driftsmidler utenom lønn og det er derfor behov for å føre en stram budsjettstyring videre i året. Forbruket på lønn er noe lavere enn periodisert budsjett på grunn av at deler av avsetning til lærlinger står ufordelt, samt at lønn til politisk virksomhet (bl.a. tapt arbeidsfortjeneste og godtgjøring folkevalgte) foreløpig ligger på et lavt utbetalingsnivå.

Ansatte

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
10	10,9	11,55	10,8

Det er ingen vesentlige endringer i bemanning så langt i 2014. Variasjoner gjennom året skyldes bruk av vikarer ved langtidsfravær.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2013	2,4 %	0,5 %	2,4 %	0,5 %	1,1 %	5,7 %
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	0,4 %	7,7 %	0,9 %	10,5 %		

Sykefraværet har i 2. tertial vært høyere enn normalt grunnet langtidssykemeldinger, som ikke er arbeidsrelatert.

4.2 Gruppeansvar 125 - Kulturtjenesten

TJENESTER

Tjenestilbudets nivå samsvarer med de forutsetningene som ligger til grunn i budsjettet. Av aktivitet som er gjennomført innen rammene nevnes:

Biblioteket

Ved siden av ordinært utlånsarbeid driver biblioteket innen de økonomiske rammene som er lagt for helsefremmende arbeid mot ulike målgrupper. Mot barn og unge gjøres det gjennom prosjektet «Nord-Trøndelag leser», og gjennom aktiv litteraturformidling ved bokbussbesøk på skolene. Lesestimulering og litteraturforsyning til barn og unge er også meget høyt prioritert.

Eldreinstisusjonene får besøk av leseombud. Snakkekafé for fremmedspråklige og norsktalende er godt besøkt hver mandag. Begge disse tiltakene drives i samarbeid med frivillige. Fengselsbiblioteket er et populært tiltak for de innsatte og det rapporteres om stor interesse og meget høy utlånsaktivitet.

Bibliotekloven sier at biblioteket skal være en arena for offentlig samtale og debatt, samtidig som aktiv litteraturformidling blir en stadig viktigere del av bibliotekets arbeid. Dette følges opp med arrangement.

Kulturskolen

Gjennom en økning i stillingshjemlene har kulturskolen nå opprettet et tilbud om opplæring på blåseinstrument for å støtte opp under det frivillige arbeidet som gjøres i skolekorpene. Tilbudet i dans er også utvidet med flere klasser.

Den siste delen av skolens vårsemester har vært preget av opptredener og avslutninger. Kulturskolen gjennomførte i mai en miniturné til fem av kommunens barneskoler hvor en god del av kulturskolens elever i barneskolealder deltok. I tillegg til sommerkonsertene for barneskoleelever hadde kulturskolen to avdelinger på åpningsdagen av Verdalsmartna'n på Minsaas Plass. Samme dag optrådte også Juniorspellmannslaget som består av kulturskolens stryke-elever og enkelte pianister og gitarister.

Da de øremerkede midlene til «Kulturskoletimen» ble tatt bort fra Statsbudsjettet, ble også dette avsluttet her i Verdal ved skolestart høsten 2014. Dette tilbudet var gratis og nådde ca 130 barn i småtrinnene. Det faglige innholdet i «Kulturskoletimen» var dans og sang, med vekt på tradisjonelle barnesanger.

Ungdommens kulturmonstring

Verdal kommune arrangerte i mars Fylkesmonstringa av Ungdommens kulturmonstring.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

I løpet av 2. tertial ble planene for DKS skoleåret 2014 – 2015 lagt. En stor del av aktiviteten har blitt finansiert av tidligere avsatte fondsmidler. Produksjonene er blitt dyrere, samtidig som kommunens andel av spillemidler har vært stabil. Av disse årsakene går antallet DKS-produksjoner noe ned.

Kulturkontoret

I januar ble det fremmet 15 søknader om spillemidler fra Verdal med en total søknadssum på kr nærmere 25 mill kr. Av disse ble det innvilget tilskudd på tre søknader på ordinære idrettsanlegg og et nærmiljøanlegg, totalt kr 2.351.000. Kr 2.000.000 er første delutbetaling på den nye flerbrukshallen, og vil ved utbetaling som forutsatt gå til nedbetaling av lån.

I henhold til kommunestyrevedtak ble arbeidet med utredning av friidrettsanlegg ved Verdal videregående skole lagt fram til politisk behandling i august. Dette arbeidet videreføres utover høsten.

Plan for Moeparken, som det er samarbeidet tverrfaglig om, ble lagt fram til politisk behandling i juni. Arbeidet med realisering av denne vil bli videreført utover høsten i henhold til økonomisk bevilgning.

Grunnarbeidet for bygging av Vukuhallen har startet opp. Kommunen er involvert i kvalitetssikring av prosjektet og i forhold til grunnlaget for spillemiddelsøknad.

Det er samarbeidet tverrfaglig i kommunen og med Levanger kommune om skateanlegg. Bygging blir igangsatt i løpet av høsten dersom værforholdene gjør det mulig.

17. mai ble hoveddagen for markering av grunnlovsjubileet i Verdal. På dagtid deltok alle skoler og barnehager i felles tog og markering i Moeparken. På kvelden ble det med tilretteleggingshjelp fra Stiklestad Nasjonale Kultursenter, gjennomført åpent arrangement i en fullsatt Borggård på Stiklestad. Dette arrangementet var gratis og tilgjengelig for hele befolkningen.

Kommunen deler annethvert år ut Stiklestadprisen, og i år ble den tildelt Karsten Alnæs. Dette ble gjort i forkant av Spelet om Heilag Olav på olsokdagen.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	5 325 036	5 220 078	102,0	8 155 740	8 158 922	65,3	4 649 366
Refusj. sykelønn/nedkomst	-69 517	0	-	0	0	0,0	-10 472
Øvrige kostnader	10 860 800	11 180 382	97,1	16 707 260	16 770 573	64,8	11 948 028
Øvrige inntekter	-1 459 658	-983 663	148,4	-1 308 000	-1 475 495	98,9	-1 842 837
SUM	14 656 661	15 416 797	95,1	23 555 000	23 454 000	62,5	14 744 085

Avvik ved øvrige inntekter skyldes fondsavsetninger som er inntektsført, men ikke brukt.

Kommunen har forskuttert utgifter vedrørende Ungdommens kulturmønstring, mens tilskudd fra Nord-Trøndelag fylkeskommune til dekning av disse ikke er overført ved utgangen av 2. tertial.

Det knytter seg i år, som tidligere år, usikkerhet til utgiftene ved Verdalshallen. Størrelsen på kommunens andel er definert i en samarbeidsavtale. De siste årene har refusjonen hatt en forholdsvis stor økning ut over det budsjetterte som i hovedsak har hatt sammenheng med høyere lønns- og strømutfgifter. Refusjonskrav kommer ikke før ved årets slutt.

I henhold til vedtak i kommunestyret, sak 68/14, er Kulturtjenestens budsjetttramme redusert med kr 100.000 fordelt på forbrukspostene på de tre enhetene i Kulturtjenesten.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
12,35	12,54	13,54	12,91

Endringer i årsverk skyldes justeringer i forbindelse med oppstart av nytt skoleår, og gjelder kulturskolen. Endringene er i samsvar med budsjett og i henhold til politisk vedtak sak 85/13.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2013	2,1 %	0,9 %	2,1 %	0,9 %	1,1 %	0,0 %
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	2,2 %	3,3 %	1,0 %	1,9 %		

Lavt sykefravær ved enheten.

4.3 Gruppeansvar 126 – Oppvekst felles

Tjenester

Innenfor dette området er det samlet utgifter knyttet til DUÅ satsingen og barnehagemyndigheten.

Økonomi

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	2 540 989	2 927 918	86,8	1 397 203	4 576 302	55,5	358 185
Refusj. sykelønn/nedkomst	-40 659	-46 667	87,1	0	-70 000	58,1	-9 835
Øvrige kostnader	67 882 703	66 288 055	102,4	100 456	96 432 083	70,4	378 786
Øvrige inntekter	-3 170 573	-2 071 578	153,1	0	-3 107 367	102,0	-64 424
SUM	67 212 460	67 097 729	100,2	1 497 659	97 831 018	68,7	662 712

Her er kun økonomien for området presentert. Det er forventet budsjettbalanse ved årets slutt. Kommentarer for øvrig for Oppvekst er samlet under det enkelte virksomhetsområde.

4.4 Gruppeansvar 127 – Skole/SFO

TJENESTER

Satsingsområder og mål

- De utrolige årene. (DUÅ) (Alle skoler, Vuku i 2014. VØU høst 2014).
- Bedre skrive- og leseopplæring, SOL satsing. (Alle skoler)
- Arbeidslivsfag (Vuku)
- Valgfag (ungdomsskolene)
- Bedre læringsmiljø og klasseledelse (Vuku oppvekstsenter)
- Alternativ skole. (Vinne)
- Midt Norsk realfag- og teknologisenter.
- LIKT. Ikt satsing for å bedre de grunnleggende Ikt kunnskapene.

Hovedsatsingene for skolene i Verdal er DUÅ (BLM) og SOL-satsingen. Det menes at en gjennom disse prosjektene/satsingsområdene over tid vil vinne gevinster som gjør at vi får mange flere barn og unge i Verdal som fremstår som trygge og ansvarsfulle barn/unge, og at behovet for spesialundervisning vil reduseres over tid.

I tillegg er Verdal valgt ut som pilotkommune for en satsing gjennom fylkeskommunen og oppvekstprogrammet og Ungt entreprenørskap- Trøndelag som heter «Læring av næring». Dette er politisk ønsket av Verdal kommune, og oppvekst Verdal går nå inn i denne satsingen ut over høsten 2014 og våren 2015.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	113 415 416	110 263 976	102,9	174 132 420	172 341 319	65,8	111 348 154
Refusj. sykelønn/nedkomst	-6 601 241	-1 215 400	543,1	-1 823 100	-1 823 100	362,1	-4 975 245
Øvrige kostnader	10 927 337	11 283 097	96,8	16 045 200	16 924 645	64,6	11 634 273
Øvrige inntekter	-13 381 383	-14 649 207	91,3	-21 895 061	-21 973 811	60,9	-12 092 645
SUM	104 360 129	105 682 465	98,7	166 459 459	165 469 053	63,1	105 914 537

Grunnskole og Sfo ligger pr. dato innenfor budsjetttrammene totalt sett, men det er forholdsvis stor variasjon mellom enhetene. Dagens tall sier egentlig lite om situasjonen ut året. Følgende områder vil få til dels store røde tall i 2014:

Transport: På budsjetteringstidspunktet høsten 2013 for budsjett 2014 var det ikke kjent at busskostnadene for transport av elever ville stige i forhold til tidligere år, og dermed ble det budsjettert for lite også for 2014.

SFO, «Dagtilbud eldre og funksjonshemmede» går med minus: Dette skyldes svært ressurskrevende brukere med tett bemanning som kommunen ikke har en inntektsside for.

Fosterhjemsplasserte barn i andre kommuner med spesialundervisning: budsjettert noe for lite, men avviket ser ut til å bli mindre enn i 2013, muligens holdes budsjettet.

Vikarbruken har økt noe pga en økning i fraværet i forhold til 2013, til nivå ut over budsjettert.

Samlet ser det ut som at enheten får et merforbruk på ca 2,2 mill kr ved årsslutt. Det er gjennomført og gjennomføres massive sparetiltak i sektoren, og ytterligere sparetiltak er krevende å finne med dagens drift. Alle skolene går nå på «sparebluss», og det er gjennomført sparetiltak fra 1. tertial til 2. tertial med effekt på ca. 2.1 millioner kroner.

Gitt de kvalitetsforventninger som ligger må kommende års budsjett for drift av skoler økes betraktelig med dagens skolestruktur.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
270,5	293,4	294,9	265,9

Her rapporteres hjemler som brukes, inkludert vikarer. Nedgangen skyldes i all hovedsak store vakanser på rapporteringstidspunkt.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2013	2,6 %	4,8 %	2,6 %	4,8 %	2,0 %	5,7 %
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	2,1 %	7,6 %	0,5 %	4,3 %		
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr

Hele området forholder seg til den gamle, og nå den nye IA avtalen. Sykemeldte følges opp etter regelverket, og det søkes å holde folket i arbeid i størst mulig grad. Likevel må skoleverket forholde seg til at disse skal fungere sammen med elever, og de krav dette stiller både til psykisk og fysisk helse. Dette er utfordrende, men området prøver å tilpasse best mulig innenfor en egentlig ikke eksisterende økonomisk ramme. Det er faste trivselstiltak ved hver enhet jf. HMS planer.

4.5 Gruppeansvar 128 - Barnehager

Tjenesteområdet består av 9 kommunale barnehager: Ørmelen, Reinsholm, Forbregd-Lein, Leksdal, Vuku, Garnes, Ness, Kanutten og Vinne barnehager. De er i varierende størrelse fra 1 - 5 avdelinger. De er geografisk lokalisert i forskjellige oppvekstområder. Reinsholm barnehage er en forsterket barnehage. De har ansatte med annen kompetanse, men har samme voksentetthet som de andre barnehagene.

Vinne barnehage gir tilbud om åpen barnehage. Åpen barnehage er et gratis tilbud til barn og foreldre som ikke har plass i barnehage.

Det meldes om stor tilfredshet med faglig organisering. Samarbeid og samhandling mellom barnehager er bedre, og satsningsområder blir fulgt opp.

Barnehager i Verdal har løpende opptak av barn hele året. Personalbehov reguleres fortløpende som følge av endret barnetall. Det gjør at inntekter og utgifter kan avvike fra budsjett.

Mål:

- Kvalitativt gode barnehager
- Helhetlig strategisk ledelse
- Personale med god kompetanse
- God samhandling internt og eksternt

- Gode arbeidsprosesser og verktøy

De utrolige årene: Alle kommunale barnehager er nå ferdig med skolering i universalprogrammet «De utrolige årene». Noen er i gang med første, andre eller tredje implementeringsår, og noen har startet opplæring i Dinosaurskole mens andre er i gang med gjennomføring. Opplæring og implementering følges godt opp av faste veiledere i kommunen og av mentor fra Universitetet i Tromsø.

Ledelse: Det er i styremøter og videre i personalgrupper satt stort fokus på ledelse. Det fokuseres på at barnehagen skal være en lærende organisasjon. En lærende barnehage er en barnehage som er god til å skape, tilegne seg og overføre kunnskap, og som kan forandre sin adferd i forhold til ny kunnskap og innsikt. Det er lagt vekt på opplæring innenfor økonomi og budsjettstyring. Samhandling og deling av kunnskap innad i barnehager og med andre virksomhetsområder er i fokus til enhver tid.

Pedagogisk ledelse: Pedagogisk ledelse er en av styrers primæroppgaver. Styrergruppa i de kommunale barnehager arbeider med å utvikle verktøy for helhetlig og systematisk pedagogisk ledelse. Dette i tråd med sentrale og lokale føringer, og i samhandling med det øvrige personalet.

Barnehagevandring: Barnehagevandring er et lederverktøy til bruk i utviklings- og implementeringsprosesser. Det er gjennomført opplæring for styrere. Styrer har ansvar for tjenestens kvalitet og må derav: Se den enkeltansatte, med formål om utvikling og mestring, Identifisere de «riktige» utviklingstiltak og veiledning, - for den enkelte og for fellesskapet. Ansatte skal oppleve støtte og utfordring i sitt arbeide. Barnehagevandring vil etter hvert bli et godt lederverktøy for oppfølging av arbeidet.

Læring av næring: en satsning initiert av Fylkeskommunen. Barnehager er invitert med i denne satsningen.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	38 723 525	37 828 348	102,4	57 780 390	59 125 270	65,5	38 254 677
Refusj. sykelønn/nedkomst	-2 023 464	-811 587	249,3	-1 017 380	-1 217 380	166,2	-1 858 005
Øvrige kostnader	3 149 530	3 317 040	95,0	3 548 700	4 975 560	63,3	3 624 510
Øvrige inntekter	-40 288 193	-39 864 227	101,1	-59 167 828	-59 796 341	67,4	-37 495 569
SUM	-438 602	469 574	-93,4	1 143 882	3 087 109	-14,2	2 525 612

Barnehagene har pr. 31.08.14. et positivt avvik. Dette skyldes at inntekter ikke er like hele året. Tilskudd fra kommune beregnes kvartalsvis, og fjerde kvartal gir lavere inntekt enn de andre.

Generelt har styrere vært meget restriktive på innkjøp. Vikarbruk er nøye vurdert, og flere har i perioder hatt bemanning lavere enn vedtatt norm. Dette er en uholdbar situasjon på sikt. Slik det er nå dekker vikarbudsjett en vikardag i måneden per avdeling ved korttidsfravær. Dette er svært bekymringsfullt, spesielt på småbarnsavdelinger. Barn trenger nære relasjoner for å kunne ha en god utvikling og for å unngå relasjonsskader.

Anslått avvik pr. 31.12.14:

Det anslås et overforbruk/negativt avvik pr. 31.12.14. på ca. 400.000 kroner. Dette forutsatt at det ikke blir store endringer i barnetall i tredje tertial. Avviket skyldes svingninger i antall og alder på barn, og en meget stram budsjetttramme.

For å gjøre merforbruket så lite som mulig er det innført innkjøpsstopp, samt bruk av vikarer kun i prekære situasjoner. Det er vanskelig å anslå virkning av tiltak da det er svært små rammer på disse områdene.

Konsekvenser av sparingen er at det i perioder vil være bemanning under vedtatt norm. Pedagogbemanning vil kunne være under statlige krav. Innkjøpsstopp vil medføre mangel på forbruksmateriell og annet utstyr.

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
98,5	104,1	110,9	99,1

Endring er som følge av endring i barnetall, norm for bemanning for barn over og under tre år, samt endring i tildeling av ressurser til spesialassistenter. Endringer er i samsvar med revidert budsjett.

Stillinger i barnehager reguleres til enhver tid ut fra en fast bemanningsnorm. Kommunen foretar løpende opptak, og gir plass til alle både med og uten rett til plass. Det er dermed søkermassen som avgjør om det vil få konsekvenser for økonomi for neste år.

Ressurser til spesialassistent tildeles fra en fast pott fra barnehagemyndighet. Det ble i sommer overført flere ansatte fra barnehage til skole.

Enhetenes lønnsutgifter er stort sett i samsvar med reviderte budsjett. Det er noen variabler mellom enhetene. Barnehager har løpende opptak, og det vil kunne medføre økte lønnskostnader. Eventuell merutgift som følge av merinntak må dekkes av pott for kommunalt tilskudd og foreldrebetaling.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,9 %	5,1 %	2,9 %	5,1 %	2,1 %	6,3 %
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,7 %	6,3 %	0,9 %	4,2 %		

Det jobbes kontinuerlig med å redusere fraværet. Det er store forskjeller mellom de enkelte barnehager på prosentvis fravær. Det meldes om at mange sliter med belastningsskader som følge av jobben. Reduksjon i vikarbudsjetten gjør at presset på faste ansatte øker. Mange sliter med dårlig samvittighet og påfølgende helseplager som følge av at de ikke klarer å imøtekomme barnas behov og foreldres forventninger på en tilstrekkelig måte.

Helsefremmende tiltak på enheten:

- Fokus på utøvelse av lederplattform
- Oppfølging av HMS - plan
- Stort fokus på et helsefremmende arbeidsmiljø og nærvær
- Samarbeid med Aktimed for kartlegging av arbeidsmiljø og oppfølging av dette
- Sosiale arrangement
- Kultur for å støtte og styrke hverandre. Konstruktive tilbakemeldinger. Relasjonsbygging
- Utvikling av kompetanse for alle ansatte
- Tett oppfølging av sykmeldte. Bruk av tilretteleggingstilskudd
- Samarbeid med Organisasjonsheten, NAV og Aktimed i enkeltsaker

4.6 Gruppeansvar 130 - Ressurssenter Oppvekst (ROS)

TJENESTER

Hovedfokuset i 2014 er fortsatt å utvikle gode og helhetlige tjenester for innbyggerne i Verdal.

Ressurssenteret har vært i gjennom en sammenslåingsprosess, som har medført at noen tjenester er lagt til og andre er fjernet. Dermed er det endringer i budsjett og antall ansatte i forhold til 2013, slik at tallene ikke er direkte sammenlignbare. Sammenslåingsprosessen har også medført at noe av fokuset er blitt flyttet til utfordringer relatert til sammenslåingen.

Flere av avdelingene i Ressurssenteret har slitt og sliter fortsatt med store utfordringer på personalsiden. Økt langtidsfravær kombinert med en situasjon der det ikke har hatt vikarer tilgjengelig, har medført at leverte tjenester er av dårligere kvalitet enn det man kan forvente. Dette fører til brudd på saksbehandlingsfrister og at brukere dermed må vente lengre på tjenester.

I siste tertial ses en forbedring vedrørende dette på enkelte avdelinger, men fremdeles vil deler av Ressurssenteret slite med restanser og utfordringer knyttet til perioden med redusert drift på grunn av personalmangel.

Rekruttering av nødvendig kompetanse er vanskelig ved enkelte avdelinger, og dette fører til at kvaliteten på tjenestene blir redusert. Innsparingene som gjennomføres forverrer situasjonen ytterligere, og det blir dermed vanskeligere å nå målene om bl.a. å utvikle gode og helhetlige tjenester.

Den økonomiske virkeligheten har medført at flere av de forebyggende tilbudene som tidligere har blitt gitt av Ressurssenteret, har blitt redusert i høst. Det gjelder ICDP, BAP og Godt Samliv. Reduksjonen i bruk av vikarer/vakansene har forverret det samlede tjenestetilbudet.

Frisklivssentralen har blitt utnevnt til regionalutviklingsssentral av Helsedirektoratet og arbeidet med å få til økt samarbeid og samhandling på flyktning- og innvanderområdet er igangsatt. Dette vil det ses full effekt av fra og med 2015.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	30 553 781	29 819 038	102,5	45 527 820	46 606 812	65,6	27 842 939
Refusj. sykelønn/nedkomst	-1 119 996	-776 000	144,3	-1 236 000	-1 164 000	96,2	-668 801
Øvrige kostnader	11 369 663	6 397 354	177,7	107 399 680	9 596 031	118,5	71 792 289
Øvrige inntekter	-10 682 397	-7 897 140	135,3	-12 519 500	-11 845 710	90,2	-8 937 849
SUM	30 121 051	27 543 252	109,4	139 172 000	43 193 133	69,7	90 028 578

I første tertial rapporterte virksomhetsområdet om et forventet overforbruk på 5,0 millioner. Slik regnskapet ser ut pr i dag er dette fremdeles et realistisk anslag.

I løpet av siste tertial vil lønnsutgiftene bli noe redusert samt at inntektene vil øke noe, men ikke i en slik grad at det vil redusere det forventede overforbruket.

Konsekvenser av stram økonomistyring:

- redusert tilbud på enkelte områder
- økt arbeidsbelastning på ansatte

- lengre saksbehandlingstid
- brudd på saksbehandlingsfrister
- tydeliggjøring på prioriteringer av saker
- fristoverskridelser ved lovpålagte oppgaver.

Dette vil ramme enkeltpersoner, familier og tjenester som virksomhetsområdet samarbeider og samhandler med, og på sikt vil dette ramme det forebyggende arbeidet i kommunen.

På grunn av økt antall elever har Møllegata Voksenopplæring vokst ut av sine lokaler og vært nødt til å leie lokaler hos Langnes og Bakkan. Dette for å ha nok undervisningslokaler til å gjennomføre den lovpålagte undervisningen. Økningen i elevtall har medført behov for flere lærere, men dette medfører jo også økte inntekter i form av brukerbetaling og statstilskudd.

Åpningstiden ved Stekke kafé er utvidet denne høsten for å kunne gi et bedre tilbud til brukeren, og for å kunne øke inntektene ved kafeen. Dette er løst ved interne omorganiseringer og uten at de samlede lønnsutgiftene har økt.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
56,3	59,7	65,4	61,6

Det er færre årsverk pr 30.08.14 enn ved første tertial. Dette skyldes vakanser og en restriktiv holdning ved innleie av vikarer. Noen årsverk/oppgaver er også overført fra Ressursenteret til andre ansvarsområder.

Stillingen som integreringsrådgiver holdes vakant ut året, etter at tidligere stillingshaver ble pensjonist. I løpet av høsten 2014 vil også stillingen som flyktningguide bli avviklet som et resultat av kommunestyrets vedtak i august. Denne avviklingen vil gi en økonomisk besparelse på mellom 250-300.000,- pr år fra og med 2015.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,6 %	2,9 %	2,6 %	2,9 %	2,2 %	7,8 %
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,2 %	4,6 %	0,3 %	4,9 %		

Sykefraværet på to av avdelingene har i sommer vært svært høyt, dette framkommer ikke av denne statistikken. Det gjelder Boligkontoret og PPT, og ved begge disse avdelingene er både brukerne og samarbeidspartnere rammet av dette. Dette høye sykefraværet går utover kvaliteten på de tjenestene som Verdal kommune leverer.

4.7 Gruppeansvar 135 - NAV

TJENESTER

Tjenesten fortsetter satsingen på tidlig og tett oppfølging av nye søkere med skolerett (under 21 år). Målsettingen er at alle ungdommer skal få annet tilbud enn passivt mottak av økonomisk sosialhjelp. Satsingen har over år gitt resultater, og det er fortsatt få ungdommer som mottar økonomisk sosialhjelp. Satsingen skjer i nært samarbeid med videregående skole og oppfølgingstjenesten.

Nye søkere av økonomisk sosialhjelp forsøkes fulgt tett opp gjennom å tilby aktivitet fra dag en som vilkår for å få økonomisk hjelp. Dette kan være ordinære tiltaksplasser gjennom det statlige NAV-systemet eller arbeid for sosialhjelp. Erfaring viser at det å ha et tilbud om aktivitet fra første dag, fører til at mange raskt kommer over i en situasjon der de ikke blir passive mottakere av økonomisk sosialhjelp over tid. Slike satsinger er krevende ressursmessig, og det har vist seg at det er en utfordring å holde "trykket opp" med tilgjengelig personalressurs.

Tjenesten har også i 2. tertial hatt mye arbeid med å avklare flere brukere som har vært i systemet over tid mot mer hensiktsmessige tiltak eller mer varige statlige løsninger. Den kommunale delen av tjenesten har også bidratt mye inn i dette arbeidet, da mange av brukerne som skal avklares har hatt kommunale tjenester i tillegg til statlige ytelser.

I tett samarbeid med Møllegata Voksenopplæring og Flyktingetjenesten i Levanger jobbes det med en mer målrettet innsats mot flyktninger som har behov for mer tilrettelegging for å bli kvalifisert til arbeidslivet. Konkret går dette på å utvide perioden i Introduksjonsprogram kombinert med lærekandidatordningen. Voksenopplæringen for flyktninger på Levanger har fått prosjektmidler fra IMDI for å lage målrettede fagkurs innen helse og renhold for flyktninger med ingen eller svært liten skolegang i hjemlandet. 3 av deltakerne på fagkursene er fra Verdal. Målsettingen med disse tiltakene er at flere flyktninger skal gå ut i ordinær jobb etter endt program.

Kommunen vedtok å bosette 35 flyktninger i 2014. Bosetting er godt i gang, og det er bosatt 29 av de vedtatte 35. I tillegg er det foretatt en sekundærbosetting på 6 personer (familie). En bosetting i dette omfanget er krevende ressursmessig. Tjenesten regner med at målet om bosetting av 35 flyktninger blir nådd innen utgangen av året. Bosetting skjer i nært samarbeid med de øvrige tjenestene i kommunen som har ansvar i forhold til arbeid med flyktninger.

Behov for bistand i forhold til gjelds- og økonomirådgivning samt bistand til økonomisk styring av midler for brukere øker også i 2014. En bebudet endring i gjeldsordningsloven kan få som konsekvens at flere må betale dividende i sin gjeldsordning. Dette kan føre til økt press i forhold til å bistå med styring av gjeldsordningsavtaler. Tjenesten opplever forventninger fra andre enheter i kommunen som på vegne av egne brukere ber om bistand til økonomisk rådgivning og økonomistyring. Med bakgrunn i manglende personalressurser klarer tjenesten ikke å etterkomme alle ønsker. Tjenestene som leveres innenfor dette området er derfor ikke tilfredsstillende. En prosjektstilling på 50 % som ble søkt finansiert gjennom opptrappingsplan på rusfeltet ble ikke innvilget.

Et fortsatt utfordringsområde er boliger til personer som i henhold til loven har krav på akuttbolig. Tjenesten har stort sett klart å løse akuttbehovet, men det er mangel på mer varige boliger å flytte ut til etter akuttboligen. Dette medfører at mange blir boende i akuttboligene over lang tid, og nye akuttbehov må løses med en økning av antall akuttboliger.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	11 869 481	11 717 213	101,3	18 313 869	18 313 869	64,8	10 171 024
Refusj. sykelønn/nedkomst	-594 515	-466 667	127,4	-700 000	-700 000	84,9	-231 698
Øvrige kostnader	15 625 120	13 220 754	118,2	19 877 131	19 831 131	78,8	12 984 250
Øvrige inntekter	-3 556 416	-2 780 000	127,9	-4 170 000	-4 170 000	85,3	-2 966 352
SUM	23 343 670	21 691 301	107,6	33 321 000	33 275 000	70,2	19 957 224

Virksomheten har et negativt budsjettavvik ved 2. tertial. Merforbruket relateres i hovedsak til øvrige kostnader, og skriver seg fra økonomisk sosialhjelp som følge av økning i antall mottakere av tjenesten. I tillegg kommer overforbruk av Introduksjonsstønad som opprinnelig ble budsjettet med 48 deltakere hvor det i dag er 60.

En framskriving av dagens aktivitet og forbruk i forhold til økonomisk sosialhjelp vil medføre et overforbruk pr. 31.12.14 på ca. kr. 2 millioner. Dette skriver seg fra økonomisk sosialhjelp og introduksjonsstønad. Økonomisk sosialhjelp er en rettighet som i noen grad også baserer seg på skjønn. Det er derfor vanskelig å tallfeste effekter av tiltak som iverksettes for å redusere «etterspørselen» etter ytelsen.

For å gjøre merforbruket så lavt som mulig, vil det være økt fokuset på å få mottakere av økonomisk sosialhjelp over på tiltak som finansieres av statlige virkemidler, og som gir statlige økonomiske ytelser. Dette avhenger av at det finnes tiltak som kan brukes, for eksempel arbeidspraksiser. Tjenesten er da avhengig av at arbeidsmarkedet inklusive kommunal forvaltning tar i mot personer på slike praksiser, og at flere av disse ender opp i ordinære arbeidsforhold etter hvert. Regjeringen har bebudet et aktivitetskrav til mottakere av økonomisk sosialhjelp, og at kommunene gjennom dette får et krav til å skaffe praksisplasser for mottakere av økonomisk sosialhjelp. Tjenesten blir da avhengig av at øvrige kommunale tjenester bidrar med praksisplasser og lignende.

En økning av personellressurs innen gjelds- og økonomirådgivning vil kunne bidra til at personer som har utfordringer med styring av økonomi på et langt tidligere tidspunkt vil kunne få bistand til å få kontroll på sin privatøkonomi.

Det er mange storfamilier som har store økonomiske ytelser. En målrettet satsing på å få de voksne i familien over i jobb vil kunne gi store besparelser. Erfaringsmessig krever dette tett oppfølging og vil derfor være utfordrende personalmessig. Det jobbes med å omstrukturere arbeidet i tjenesten slik at man kan få frigitt ressurser til dette arbeidet.

Tjenesten har store utbetalinger ved husleierestanser, spesielt i forhold til kommunens eget boligselskap. Det er her innført en strammere praksis. Det er foreløpig ikke registrert flere utkastelser fra bolig på grunn av dette. I Verdal Boligselskap AS er det også en praksis om at kommunen ved NAV skal stille garanti for depositum når det tildeles bolig til vanskeligstilte i selskapet sin boligmasse. Det er en forventning om at kommunen ved NAV skal innfri alle utestående husleier og eventuelle reparasjonskostnader som kommer etter at boforhold avsluttes. Dette kan i mange tilfeller overstige det som er maksimalt depositumsbeløp i henhold til husleieloven (6 måneders husleie). Tjenesten har planlagt innført en praksis med at det dekkes maksimalt det som følger av husleielovens bestemmelser.

Verdal Boligselskap AS har gjennomført en tilpasning av husleier til gjengs leie i sine boliger. Nye husleier trådte i kraft fra 01.07.14. Mange av beboerne er økonomisk vanskeligstilte og har supplerende økonomisk hjelp til boutgifter. Det er eksempler på at en del som ikke hadde økonomisk hjelp før husleieøkningen, i dag er blitt avhengig av det. Dette har gitt nye utfordringer i forhold til å redusere utbetaling av økonomisk sosialhjelp.

Tjenesten opplever i en del tilfeller at økonomisk vanskeligstilte familier kommer i forbindelse med at barna skal delta på tiltak i forbindelse med skolegang som det må betales for. Tjenesten har fokus på at barn ikke skal bli skadelidende på grunn av foreldrenes vanskelig økonomiske situasjon. Det kan gjennomføres en innstramming på dette området, men det kan få som konsekvens at barn i økonomisk vanskeligstilte familier ikke kan delta på for eksempel skoleturer hvis det legges opp til egenbetaling for slike tiltak.

Tjenesten har innført et skjerpet fokus på skjønnsutøvelsen i de enkelte sakene. Lov om sosiale tjenester i NAV forutsetter at alle andre muligheter skal være prøvd før økonomisk hjelp ytes. Det vil bli stilt strengere krav til egenforsøk fra den enkelte før søknader behandles.

Konsekvenser av sparetiltakene for tjenestetilbudet er vanskelig å anslå i beløp, da det er mange utenforliggende tjenester og faktorer som spiller inn. Innstramminger som skisseres vil oppleves som vanskelig for mange av tjenestemottakerne.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
15,8	16,8	15,8	15,8

Ingen endringer i antall årsverk.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2013	2,5 %	4,0 %	2,5 %	4,0 %	0,9 %	6,4 %
	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	0	4,4 %	0,1 %	1,4 %		

Enheten har lave sykefraværstall, og fraværet har en svært positiv utvikling sammenlignet med samme periode i 2013.

4.8 Gruppeansvar 141 - Teknisk drift

TJENESTER

Teknisk drift har stort sett utført driftstjenester i henhold til planlagt omfang og kvalitet. Drift av kommunens vann og avløpsanlegg har fungert uten de store overraskelser. Som vanlig har det vært noen vannledningsbrudd. Innenfor avløpssektoren har det ikke vært større skader.

Innenfor vegsektoren har forbruket vært på et forholdsvis lavt nivå på grunn av en særdeles gunstig vinter.

Innenfor kommunale bygg er det knappe rammer til drift og vedlikehold. Vedlikeholdet er prøvd tilpasset de økonomiske rammer som er gitt. Pr. dato ser området ut til å ligge på budsjettert nivå.

Investeringer

- Brannsikring og velferdsteknologi Verdal Bo og Helsetun er i slutfasen.
- Ny avvanning (sentrifuge) Ørin renseanlegg ferdigstilt og satt i drift.
- Gang/sykkelveg langs Havnevegen på Ørin. Arbeidene er stort sett fullført og vil bli overtatt fra entreprenør i løpet av høsten
- Veg, vann og avløpsanlegg på Ørmelen etappe 3 er i full gang. Forventes ferdigstilt oktober 2014.
- Opparbeidelse av veg, vann og avløpsanlegg for nytt boligfelt Forbregd/Lein er i slutfasen. Anleggsstart var i november 2013. 30 nye tomter vil være byggeklare til høsten 2014.

ØKONOMI

Rådmannen velger å presentere de økonomiske tallene for virksomhetsområdet i to tabeller. Dette for å skille ut selvkostområdene fra den øvrige driften. Selvkostområdene finansieres i sin helhet av brukere av tjenesten.

Veg og vedlikehold:

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	11 234 697	11 888 171	94,5	18 581 074	18 581 074	60,5	11 234 697
Refusj. sykelønn/nedkomst	-489 743			0	0		-489 743
Øvrige kostnader	20 273 215	19 589 031	103,5	30 127 547	29 383 547	69,0	20 273 215
Øvrige inntekter	-8 581 333	-8 020 000	107,0	-12 030 000	-12 030 000	71,3	-8 581 333
SUM	22 436 836	23 457 202	95,7	36 678 621	35 934 621	62,4	22 436 836

Virksomhetsområdet sliter med knappe rammer innenfor tjenesteområde for kommunale bygg og kommunale veger. Etersom vinteren i 2014 var mild og nesten snøfri, ser det likevel ut til at budsjettet ikke sprekker, med mindre noe helt spesielt skjer.

For å levere et regnskap i balanse med budsjett vedrørende kommunale bygg, kreves god budsjett disiplin samt lite uforutsette hendelser.

Vann og avløp (selvkostområdet):

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	7 929 192	8 555 008	92,7	13 371 379	13 371 379	59,3	7 472 445
Refusj. sykelønn/nedkomst	-79 765			0	0		-58 382
Øvrige kostnader	11 334 687	11 938 000	94,9	17 907 000	17 907 000	63,3	12 035 825
Øvrige inntekter	-35 240 051	-32 666 667	107,9	-49 000 000	-49 000 000	71,9	-7 519 647
SUM	-16 055 937	-12 173 658	131,9	-17 721 621	-17 721 621	90,6	11 930 241

For vann- og avløpsregnskapet er det i 2014 en del usikre forhold.

- Forskrift er endret fra i fjor. Dette medfører at det skal benyttes SWAP-rente + 0,5 % i stedet for 3-årige statsobligasjonsrente + 1 % ved beregning av kalkulatoriske kostnader.
- Det er budsjettert med bruk av et bundet driftsfond for vann på 1,2 mill.kr. Store deler av dette fondet gikk med i fjor. Gjenstående fond er ca. 0,2 mill.kr. Redusert fondsbruk dekkes opp ved at gebyrinntektene synes å bli noe høyere.
- På avløps siden er det litt uklart hvordan dette slår ut.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
45,0	48,6	48,4	47,9

Årsverk er uendret side 01.01.2014. Det er lyst ut stilling som driftstekniker på vannverket. Dette for å få en overlapp med personell som er på veg ut i pensjonistenes rekker.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	1,2 %	2,7 %	1,2 %	2,7 %	1,1 %	5,6 %
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	1,6 %	4,7 %	0,7 %	4,8 %		

Sykefraværet ligger på et stabilt nivå. Enheten vil følge opp de sykemeldte i henhold til regelverk og IA-avtale.

4.9 Gruppeansvar 150 - Hjemmetjenesten

TJENESTER

Helse- og omsorg har definert felles resultatmål for perioden 2014-2015;

1. Pasient/bruker sine ressurser og behov kartlegges for å ha kunnskap til å kunne gi gode tjenester.
2. Tildeling av tjenester til pasient/bruker følger gjeldende lovverk og skjer i form av enkeltvedtak.
3. Mål og tiltak for individuelle tilrettelegging er formulert skriftlig i EPJ (profil). Dette følges opp med iverksetting, gjennomføring og evaluering.
4. Aktiv brukermedvirkning på individnivå gjennom deltakelse i planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak.
5. Forankring av verdier og samhandlingsregler (jf. lederplattform)
6. Kompetente medarbeidere som utvikler seg i tak med tiden og utviklinga innen faget.
7. Verdal kommune, Helse og omsorg er en attraktiv arbeidsgiver med et fort arbeidsmiljø og et godt omdømme.
8. God kultur for bruk av kvalitetssystem og avviksbehandling.
9. Økonomistyring innenfor eksisterende rammer.

Disse målene operasjonaliseres gjennom ledersamtaler/medarbeidersamtaler og prosesser i de ulike avdelingene.

Gjennom arbeid med kvalitetsutvikling og effektivisering er det et ekstra fokus på å skape god samhandling både internt i enheten og mellom enheter i kommunen.

Hjemmetjenesten er under omorganisering. Avdelingene hjemmetjenesten Vinne og Øra samlokaliseres i Gjensidigegården. Merkantile tjenester for helse og omsorg flyttes også i Gjensidigegården. Det jobbes med rutiner og ansvarsfordeling for å skape like tjenester på alle enhetene, og effektiv drift.

Rehabiliteringstjenesten ble fra 1.1.14 flyttet og organisert i hjemmetjenesten, og det blir viktig framover at rehabiliteringstanken blir sterkere for å sikre at kommunes innbyggere får et tilbud som skaper selvstendighet og aktivitet i eget liv. Omorganiseringen fører til økt ressursbruk, men vil på sikt øke effektiviteten.

Fra nyttår og i tre måneder, måtte hjemmetjenesten styrke nattevaktressursen ut over grunnbemanning, på grunn av ressurskrevende tjenestebehov.

Kommunen ble fra 1.8.14 pålagt å ta i mot turnusfysioterapeut, dette er ikke budsjettert.

Hjemmetjenesten Vuku har en lengre periode måttet øke bemanning på kveld og helg. Totalt overforbruk på ca 1 årsverk.

Mange av pasientene som blir varslet utskrivningsklare fra sykehuset, har komplekse tilstander som gjør at de har behov for omfattende og avansert behandling. Dette gir stort trykk på både hjemmesykepleien og institusjonene. Det har vært nødvendig å måtte benytte ordningen med å betale for ekstra døgn på sykehuset i sommer. I perioder har det vært mange alvorlig syke brukere med behov for omsorg ved livets slutt, noe som krever kompetente medarbeidere på jobb. I slike perioder er det behov for økt bemanning. Det har vært en svært utfordrende sommer som har ført til store overforbruk av vikarer og overtid i hjemmesykepleieavdelingene.

Det er derfor stor bekymring rundt den økonomiske situasjonen.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	50 808 174	46 277 858	109,8	62 083 248	72 331 757	70,2	0
Refusj. sykelønn/nedkomst	-2 721 219	-1 259 851	216,0	-1 889 776	-1 889 776	144,0	0
Øvrige kostnader	3 818 687	4 253 053	89,8	2 550 318	6 379 579	59,9	0
Øvrige inntekter	-3 087 952	-2 614 259	118,1	-1 525 000	-3 921 389	78,7	0
SUM	48 817 690	46 656 801	104,6	61 218 790	72 900 171	67,0	0

Samlet ser det ut som at enheten har et merforbruk på ca 1 mill ved 2. tertial, hensyntatt manglende refusjoner.

Det er svært vanskelig å anslå overforbruket ved årets slutt på grunn av stort press på tjenesten, men det anslås til å bli ca 1,6 mill.

Samhandlingsreformen stiller store krav til raskt å kunne få på plass tjenestetilbud i kommunen etter sykehusopphold. Det stilles også store krav til kvalitet i tjenestene, noe som fører til økt behov for sykepleieteknisk - og rehabiliteringskompetanse.

Det viktigste tiltaket i forhold til å møte de økonomiske og ressursmessige utfordringene nå og framover, er skifte av tilnæringsmåte fra hovedvekt på omsorg og hjelp, til hovedvekt på mestring og selvstendighet for brukerne. Samhandling mellom hjemmetjenesten og ergo/fysioterapi blir helt avgjørende her.

Ellers spares det ved at stillinger holdes vakant, det leies ikke inn vikarer uten at det er strengt nødvendig i forhold til forsvarlige tjenester, det er tilnærmet innkjøpsstopp, og utgifter til kurs/opplæring er redusert.

Innsparingene fører til dårligere kvalitet på tjenestene, det blir høyere terskel for å få tjenester og det blir mer ventetid til hjelp i det daglige. Mulighetene for å imøtekomme pasienters ønsker for

utforming av tjenestetilbudet blir dårligere. Generelt gir større krav til effektivitet et høyere trykk på ansatte, som kan kjennes som belastninger for den enkelte.

Kommunen er pålagt å ta imot turnusfysioterapeut fra 1.08.14 med varighet på ett år. Dette medfører en ekstrautgift på ca 200 000,-, som ikke er budsjettert.

Budsjettert tilskudd til 0,5 årsverk til Lindrende behandling ble ikke innvilget som forventet. Prosjektet ble avsluttet 1.07.14. Dette ga en ekstrautgift på 150 000,-.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
112,5	111,1	111,7	109,1

Årsverksutviklingen tar utgangspunkt i antall stillinger på fastlønn pr dato. Hjemmetjenesten bruker alle stillinger som budsjettert.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,3 %	7,2 %	1,9 %	8,6 %		

Hjemmetjenesten har et høyt fravær 2 tertial. Det er ulike grunner til dette, og noe skyldes forhold som ikke er relatert til arbeidsplassen. Lederne følger opp enkeltansatte på en god måte.

4.10 Gruppeansvar 153 - Institusjonstjenesten

TJENESTER

Helse- og omsorg har definert felles resultatmål for perioden 2014-2015;

1. Pasient/bruker sine ressurser og behov kartlegges for å ha kunnskap til å kunne gi gode tjenester.
2. Tildeling av tjenester til pasient/bruker følger gjeldende lovverk og skjer i form av enkeltvedtak.
3. Mål og tiltak for individuelle tilrettelegging er formulert skriftlig i EPJ (profil). Dette følges opp med iverksetting, gjennomføring og evaluering.
4. Aktiv brukermedvirkning på individnivå gjennom deltakelse i planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak.
5. Forankring av verdier og samhandlingsregler (jf. lederplattform)
6. Kompetente medarbeidere som utvikler seg i tak med tiden og utviklinga innen faget.
7. Verdal kommune, Helse og omsorg er en attraktiv arbeidsgiver med et fort arbeidsmiljø og et godt omdømme.
8. God kultur for bruk av kvalitetssystem og avviksbehandling.

9. Økonomistyring innenfor eksisterende rammer.

Disse målene operasjonaliseres gjennom ledersamtaler/medarbeidersamtaler og prosesser i de ulike avdelingene.

Gjennom arbeid med kvalitetsutvikling og effektivisering er det et ekstra fokus på å skape god samhandling både internt i enheten og mellom enheter i kommunen.

Helse- og omsorgstjenesten jobber aktivt for å redusere uønsket deltid, og har deltatt med [prosjekt fast, men vikar](#). Det er også skrevet en forskningsrapport rundt prosjektet: [Innovasjon i turnus. Vikarpool – ikke optimalt, men bedre enn en 18 prosents stilling.](#)

Verdal kommune har i 2014 mottatt tilskudd til kommunal øyeblikkelig hjelp døgnplasser (KAD). Fra 02.07.14 er det satt av 2 plasser til dette ved Verdal bo og helsetun.

Det har vært stort trykk på institusjonstjenesten som har medført større utfordringer i tjenesteytingen enn hva som er budsjettert. Mange pasienter har komplekse tilstander som gjør at de har behov for omfattende og avansert behandling. Dette krever ansatte med høy kompetanse og økt bemanning i perioder.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	59 108 119	55 923 718	105,7	89 338 773	87 408 124	67,6	0
Refusj. sykelønn/nedkomst	-3 100 673	-1 648 898	188,0	-2 473 347	-2 473 347	125,4	0
Øvrige kostnader	7 839 999	6 682 363	117,3	10 570 500	10 023 544	78,2	0
Øvrige inntekter	-19 290 582	-15 767 054	122,3	-23 804 412	-23 650 581	81,6	0
SUM	44 556 863	45 190 128	98,6	73 631 514	71 307 740	62,5	0

Etter nye beregninger vedr ressurskrevende brukere forventes en reduksjon på ca 1,2 mill i forhold til budsjett. Inntektene pr 2.tertial er derfor ca 800.000 for høye. Justert for dette har enheten noe overforbruk pr 2. tertial.

Det jobbes for å levere et regnskap i balanse ved årsskiftet, men det er vanskelig å anslå da det er stort press på tjenestene. Alle usikkerheter kan derfor også gi et merforbruk på ca 1 million.

Sparetiltak jfr kommunestyrevedtak PS 68/14 er lagt inn i budsjettet. Ut over dette vil det fortsatt være redusert innleie på vikartimer der det er mulig, holde stillinger vakant der det er mulig samt innsparinger på forbruksposter.

Konsekvenser av redusert innleie er at arbeidsoppgaver / tjenesteyting må fordeles på tilgjengelig personell og kan ha betydning for når brukerne får sine tjenester og kvaliteten på tjenestene.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
125,9	126,5	129,2	125,8

På grunn av endringer i organisering 01.01.14 finnes det ikke sammenligningstall på årsverksutvikling for Institusjonstjenesten. I andre tertial har enheten voks med 2,4 årsverk knyttet

til kommunal øyeblikkelig hjelp døgnplasser. Variasjoner i årsverkstall ut over dette er knyttet til antall vakanser i forbindelser med turnover i stillingene.

Institusjonstjenesten vil i 2014 ha et merforbruk på lønnsutgifter (fastlønn + vikarlønn). Det er vanskelig å anslå hvor stor denne merutgiften blir da det også er iverksatt innsparing på lønn siste tertial. Merutgiftene skyldes i hovedsak sykelønnsutgifter utover budsjett, merforbruk på overtid og økt behov knyttet til alvorlig syke pasienter. Noe dekkes inn gjennom økt refusjon på sykelønn samt at stillinger holdes vakant. For budsjett 2015 vil det bli gjennomgått og avstemt årsverk knyttet til den enkelte bemanningsplan/avdeling inkludert vikarbudsjett.

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,2 %	8,2 %	1,7 %	8,8 %		

Det er kontinuerlig fokus på sykefravær gjennom forebyggende arbeid og oppfølging i henhold til IA-avtalen. Avdelingslederne har god oversikt over avdelingenes utfordringer. Det er god samhandling med bedriftshelsetjeneste og NAV i situasjoner som krever dette.

4.11 Gruppeansvar 156 - Bo- og dagtilbudtjenesten

TJENESTER

Helse- og omsorg har definert felles resultatmål for perioden 2014-2015;

1. Pasient/bruker sine ressurser og behov kartlegges for å ha kunnskap til å gi kunne gi gode tjenester
2. Tildeling av tjenester til pasient/bruker følger gjeldende lovverk og skjer i form av enkeltvedtak.
3. Mål og tiltak for individuell tilrettelegging er formulert skriftlig i EPJ (profil). Dette følges opp med iverksetting, gjennomføring og evaluering.
4. Aktiv brukermedvirkning på individnivå gjennom deltakelse i planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak
5. Forankring av verdier og samhandlingsregler (jf. lederplattform)
6. Kompetente medarbeidere som utvikler seg i takt med tiden og utvikla innen faget.
7. Verdal kommune, Helse og omsorg er en attraktiv arbeidsgiver med et godt arbeidsmiljø og et godt omdømme
8. God kultur for bruk av kvalitetssystem og avviksbehandling
9. Økonomistyring innenfor eksisterende rammer

Disse målene operasjonaliseres gjennom ledersamtaler/medarbeidersamtaler og prosesser i de ulike avdelingene. Første ledersamtale er gjennomført med alle ledere i enheten. Oppfølgingssamtale gjennomføres i slutten av 2. tertial. Gjennom arbeid med kvalitetsutvikling og effektivisering er det et ekstra fokus på å skape god samhandling både internt i enheten og mellom enheter i kommunene.

Helse og omsorgstjenesten jobber aktivt for å redusere uønsket deltid. Og har deltatt med [prosjekt fast, men vikar](#). Det er også skrevet en forskningsrapport rundt prosjektet [Innovasjon i turnus. Vikarpool – ikke optimalt, men bedre enn en 18 prosents stilling](#)

Enheten er også en del av felles kvalitetsutviklingsprosjekt forankret i Utviklingscenter for sykehjem.

Det blir i oktober 2014 startet et program for å sikre god nok kompetanse til ansatte som jobber med tjenester til brukere med nedsatt funksjonsevne.

Verdal kommune har i 2014 mottatt tilskudd til styrking av rustjenesten. Dette gir mulighet til videreføring av ressurser fra 2013 samt en styrking av et miljøteam som jobber med tiltak og oppfølging rundt hjemmeboende brukere med utfordringer innenfor psykisk helse og rus.

2-3 avdelinger i enheten har et økt brukerbehov som medfører større utfordringer i tjenesteytingen enn hva som er budsjettert. Ut over planlagt tjenesteyting er det etter omorganisering fokus på samhandling mellom tjenestene. Det er etablert regelmessige fagmøter mellom henholdsvis rus- og psykiatritjenesten og tjenestene til funksjonshemmede og utviklingshemmede. Det er iverksatt forprosjekt knyttet til vurdering av mulig samordning av ulike dagtilbud i kommunen.

ØKONOMI

Hovedgruppe	Regnskap 31/08	Per. budsjett	Forbr.	Oppr. budsjett	Budsjett inkl. endring	Forbr.	Regnskap 31/08-13
Brutto lønn	59 699 626	57 147 630	104,5	82 966 956	89 321 084	66,8	0
Refusj. sykelønn/nedkomst	-2 910 261	-1 334 739	218,0	-1 955 109	-2 002 109	145,4	0
Øvrige kostnader	5 711 113	4 983 091	114,6	7 629 000	7 474 636	76,4	0
Øvrige inntekter	-18 555 372	-16 307 107	113,8	-23 409 151	-24 460 661	75,9	0
SUM	43 945 106	44 488 874	98,8	65 231 696	70 332 950	62,5	0

Virksomhetsområdet er noenlunde i balanse ved 2. tertial.

Det jobbes for å levere et regnskap i balanse ved årsskiftet. Men i og med at enheten har mange brukere som karakteriseres som ressurskrevende tjenester er det utfordrende å være tydelig i beregningen av det siste tertial. Enheten har heller ikke totaloversikt over hva sommeren har kostet i bruk av ferievikarer og overtid. Alle usikkerheter kan derfor også gi et merforbruk på inntil 1 million.

Sparetiltak jfr kommunestyrevedtak PS 68/14 er tatt inn i budsjettet. Ut over dette vil det fortsatt være redusert innleie på vikartimer der det er mulig, samt innsparinger på forbruksposter.

Konsekvenser av tiltak i kommunestyrevedtak PS 68/14 er beskrevet i saken. Konsekvenser av redusert innleie er at arbeidsoppgaver / tjenesteyting må fordeles på tilgjengelig personell og kan ha betydning for når brukerne får sine tjenester.

ANSATTE

Årsverksutvikling:

31.08.13	31.12.13	30.04.14	30.8.14
76,5	78,2	117,3	115,7

På grunn av endringer i organisering 01.01.14 finnes det ikke sammenligningstall på årsverksutvikling for den nye bo- og dagtilbudtjenesten. I første tertial, 01.03.14, har enheten vokst med 3,7 årsverk knyttet til tjenesteoppfølging til en enkeltbruker. Dette var lagt inn i budsjett med halvårsvirkning i 2014 og vil få helårsvirkning i 2015.

I august ble det i tråd med kommunestyrevedtak iverksatt innsparing ved reduksjon på 0,6 årsverk ved Arken, knyttet til veiledning og oppfølging av personer i arbeidspraksis.

Fra oktober 2014 brukes 100 % stilling knyttet til planlegging av oppstart Veslefrikk bofellesskap. Dette er hensyntatt i budsjettet.

Variasjoner i årsverkstall ut over dette er knyttet til antall vakanser i forbindelser med turnover i stillinger

Fravær:

År	1. tertial		2. tertial		3. tertial	
2013	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
2014	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr	1-16 dgr	+ 16 dgr
	2,8 %	6, %	1,9 %	6,4 %		

Det er kontinuerlig fokus på sykefravær gjennom forebyggende arbeid og oppfølging i henhold til IA-avtalen. Det er ulike utfordringer mellom de forskjellige avdelingene i enheten. Avdelingslederne har god oversikt over avdelingenes utfordringer. Det er god samhandling med bedriftshelsetjeneste og NAV i situasjoner som krever dette.

4.12 Gruppeansvar 180 - Rådmannens fellesområder

Virksomhetsområdet inneholder tall knyttet til skatt, rammetilskudd, finansposter og avsetninger til lønnsoppgjør. Dette er kommentert under punkt 3.3.

5 INNHERRED SAMKOMMUNE

Det er pr. 31.08.2014 utgiftsført 23,3 mill. kroner i overføring til Innherred Samkommune, tilsvarende ca 2/3 av budsjettert beløp. Det vises til egen tertialrapport for Innherred samkommune som blir behandlet av samkommunestyret i møte i oktober 2014. Det forventes at samkommunen i sin helhet vil levere et underforbruk også i 2014.

6 FINANSFORVALTNING

Låneporteføljen

Rapport 2. tertial 2014.

Forklaring av ord og uttrykk finnes på siste side i rapporten.

Innhold:

- Kort sammendrag.
- Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

Sammendrag:

Kommunen har en portefølje av lån som kommer fra långiverne Kommunalbanken (90%) og verdipapirmarkedet (10%). Rapporten omfatter ikke lån i Husbanken. Sum lån er 999 millioner kroner. I porteføljen er det fast rente på 45% av lånene, mens resten har flytende rente. Størstedelen av lånene i porteføljen har lang løpetid og refinansieringsrisikoen anses å være lav. Gjennomsnittrenten i låneporteføljen er 3,26%. Porteføljerenten trekkes opp av nivået på gamle fastrenter, som i dagens markedsbilde fremstår som høye. Det har ikke forekommet brudd på kommunens finansreglement i perioden og de interne rutinene for etterlevelse av finansreglementet er fulgt. Lange fastrenter har falt til rekordlave nivåer i sommer (geopolitisk uro), mens kredittmarginen på kommunal lånerisiko stort sett er uendret i perioden.

Sammensetning av låneporteføljen.

Samlet lånevolum utgjør 999 millioner kroner. Kommunens lån er etablert i Kommunalbanken og verdipapirmarkedet. Rapporten omfatter ikke lån etablert i Husbanken. Lånene er etablert etter anbudskonkurranse (gjelder ikke lån i Husbanken) og fordelt på långivere slik:

Långiver	31.aug.14	andel
Kommunalbanken	899	0,90
Verdipapirmarkedet	100	0,10
(tall i mill)	999	1,00

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (mai - august).

Det er ikke foretatt tilpasninger i porteføljen i perioden.

Løpetid på lånene.

Kommunen har lang løpetid på alle lån, med unntak for et obligasjonslån som forfaller i 2016 (etablert som et 10-årslån i 2006). Kommunen kan oppnå noe bedre margin ved å finansiere seg kortere. Dette vil i så fall medføre noe høyere refinansieringsrisiko. Løpetiden på kommunens lån er innenfor bestemmelsene i finansreglementet.

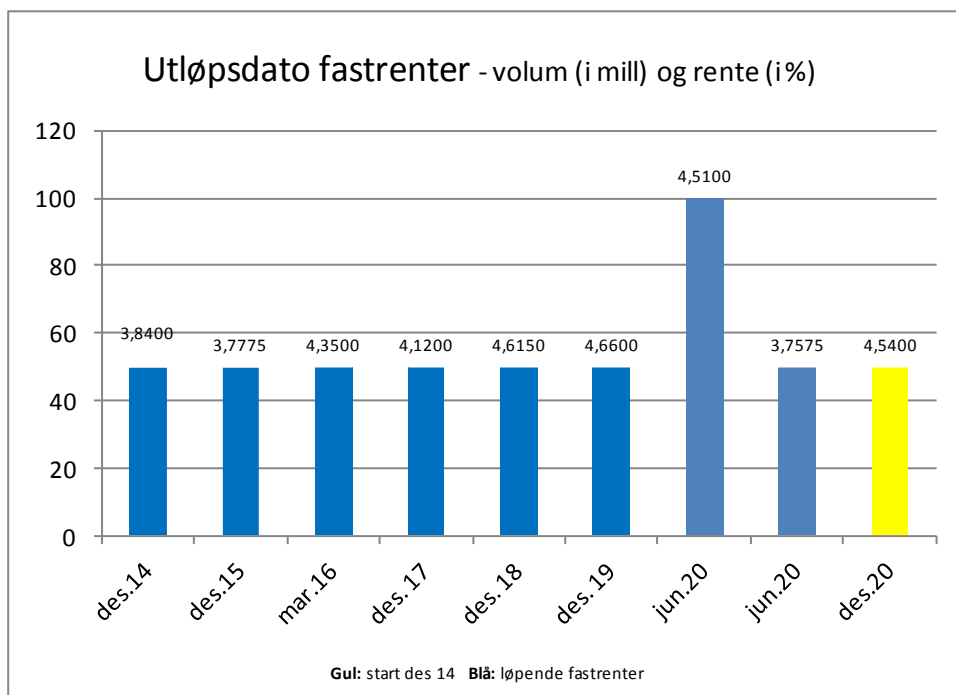
Långiver	saldo 31.08.2014	utløps- dato
Obligasjonslån forfall juni 2016	100 000 000	juni 2016
Kommunalbanken flytende margin m/ avdrag	72 480 000	mars 2038
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	76 700 000	mars 2037
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	130 000 000	mars 2031
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	132 568 500	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	69 200 000	desember 2030
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	46 000 000	juni 2027
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	39 300 000	mars 2026
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	17 497 990	september 2024
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	69 563 530	desember 2028
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	42 800 000	juni 2026
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	129 000 000	mars 2030
Kommunalbanken flytende margin u/ avdrag	73 800 000	desember 2036

Om kommunens låneportefølje.

Kommunens lån har flytende rente, basert på 3M nibor og renteregulering hver 3. måned på IMM. I tillegg til niborrenten kommer et margintillegg. Langsiktige lån i Kommunalbanken har (fortsatt) et margintillegg på 0,4 prosentpoeng (40 rentepunkter). Ved siste renteregulering (IMM juni) var 3M nibor 1,83% og med tillegg på 40 punkter gir dette en flytende rente på 2,23%.

For å få deler av porteføljen over på fastrente er det etablert renteswapper. Disse representerer en sikring av kontantstrømmen/renteutgiften på lånemassen, slik at den blir mer stabil og forutsigbar. I løpet av sommeren har lange fastrenter kommet ned på rekordlave nivåer og dette medfører at kommunens "gamle" fastrenter nå fremstår som høye.

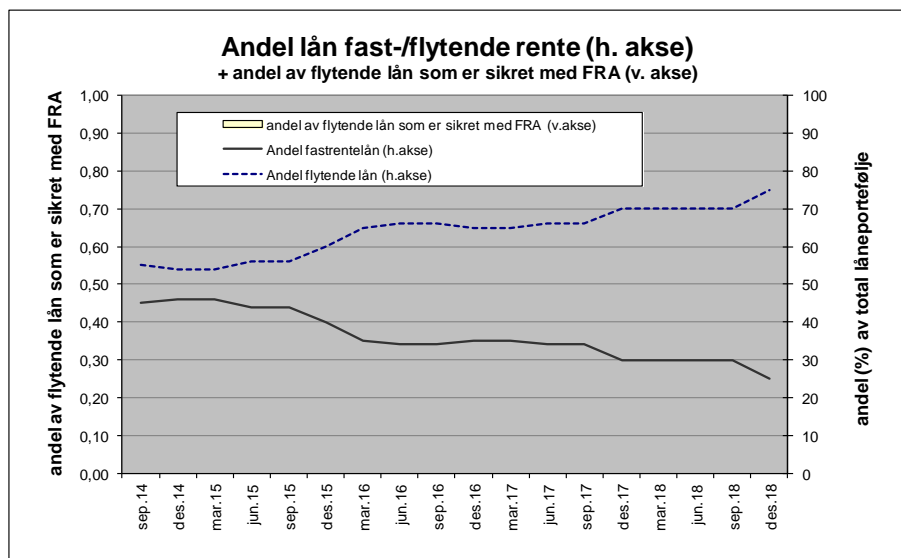
Andelen fast rente i kommunens låneportefølje er 45% (finansreglementet åpner for inntil 80%), men nivået på de etablerte fastrentene fremstår som høy sammenlignet med nivået i dag. Utløpstidspunkt, volum og nivå på fastrentene fremgår av tabellen:

Låneporteføljen har en gjennomsnittlig durasjon (varighet) på 1,58 år, mens rentefølsomheten ligger på 1,55 %.

Fremskriving av fastrenteandel.

I økonomiplanen er det lagt til grunn nye låneopptak og avdrag for de neste årene. Gitt disse forutsetningene, samt fastrenter som kommer til forfall på fremtidige tidspunkt, er det nedenfor laget en fremskriving av forholdet mellom fast og flytende rente i porteføljen. Fremskrivingen forutsetter at det ikke gjøres grep for å øke/reducere andelen fastrente. Kommunen har ingen FRA-sikringer på den flytende delen av låneporteføljen.

Strategi for rentesikringer.

Kommunens finansreglement inneholder regler og rammer for bruk av rentesikring. Renteesikringer tas i bruk for å skape forutsigbarhet og stabilitet i kontantstrømmen knyttet til renteutgifter. Etablering av rentesikring skjer i hht. intern strategi for innlån og rentesikring. Renteesikringene foretas under forutsetning om lang tidshorisont og at de vil bli holdt til forfall.

Verdi på låneporteføljen og rentesikringer.

De rekordlave nivåene på nye fastrenter som har oppstått i løpet av sommeren gjør at differansen mellom den rente kommunen betaler på sine fastrenteposisjoner - og gjeldende markedsrente - har økt. Dette medfører at overkursen for hele porteføljen (ikke Husbanken) har økt i løpet av sommeren og ligger på 40 millioner (38 millioner pr 30. juni). Ved utløpet av rentebindingsperioden vil markedsverdien igjen være lik pålydende (overkurs lik null).

Kommunens flytende innlån rentereguleres hver 3. måned på IMM. Dette gjør at renten på flytende lån er tilnærmet markedsriktig stort sett hele tiden. Med en markedsriktig kortrente, vil markedsverdien (kursen) av kommunens lån ligge tett inn til pålydende verdi.

Note til regnskapet.

Verdal kommune

Verdivurdering renteswapper

Renteswapper - motpart, kupong, kurs og verdi.

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Formål med sikringen: sikring av kontantstrøm.

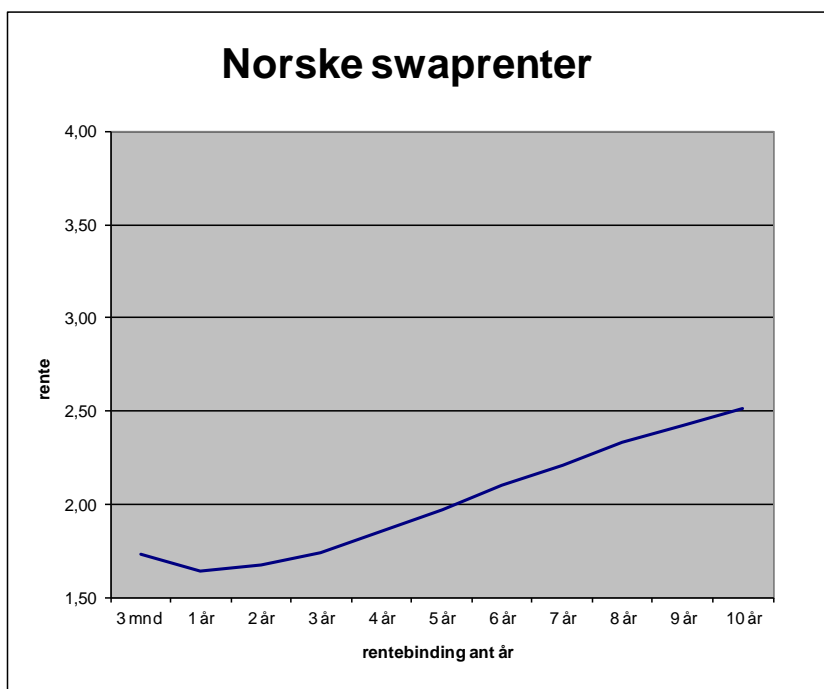
motpart	kupongrente	sluttdato	volum	markedskurs	markedsverdi	startdato	type sikring
Danske Bank	3,8400	imm des 14	50 000 000	100,70	50 350 000	løpende	kontantstrøm
Nordea	3,7775	imm des 15	50 000 000	102,80	51 400 000	løpende	kontantstrøm
Nordea	4,3500	imm mar 16	50 000 000	104,20	52 100 000	løpende	kontantstrøm
Danske Bank	4,6150	imm des 18	50 000 000	111,50	55 750 000	løpende	kontantstrøm
Danske Bank	4,6600	imm des 19	50 000 000	113,80	56 900 000	løpende	kontantstrøm
DNB	4,5100	imm jun 20	100 000 000	113,90	113 900 000	løpende	kontantstrøm
Danske Bank	3,7575	imm jun 20	50 000 000	109,70	54 850 000	løpende	kontantstrøm
Nordea	4,1200	imm des 17	50 000 000	107,70	53 850 000	løpende	kontantstrøm

Ved utløpet av rentebindingsperioden ("sluttdato") vil markedsverdien være lik pålydende ("volum").

Markedet for lån med kommunal risiko.

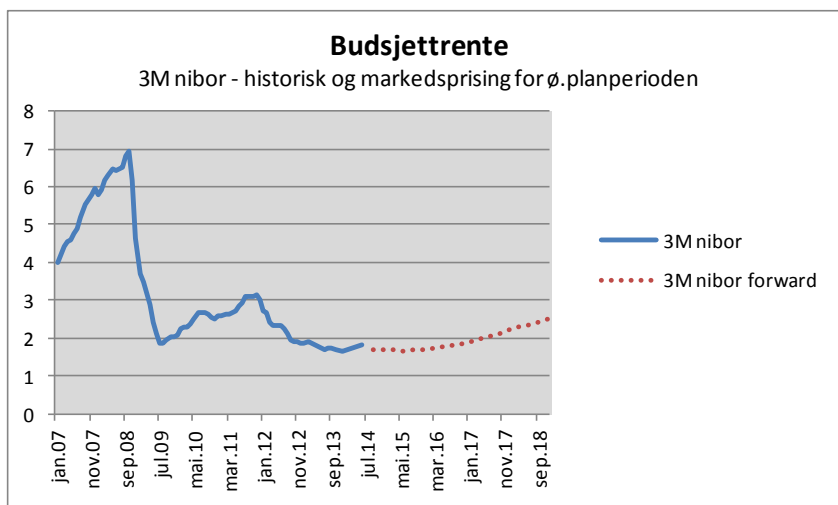
Geopolitisk usikkerhet har skapt en del markedsuro i løpet av sommeren - med situasjonen i Midtøsten og Ukraina i fremste rekke. Russland og Vesten har innført økonomiske sanksjoner mot hverandre og dette rammer sektorer som f.eks. energi, landbruk og fisk. Forholdene har bidratt til at lange renter har kommet ned.

Kommunale lånemarginer har vært stabil i løpet av 2. tertial, men i og med at nivået på lange renter har kommet ned, er det nå mulig å etablere nye fastrenter på rekordlave nivåer. Kurven nedenfor illustrerer hva det koster å binde renten (margin på underliggende lån kommer i tillegg):

Kommunalbanken og KLP har ikke endret marginen på sine langsiktige lån (+40 punkter) og priser dermed sine lån høyere enn det som tilbys i det korte verdipapirmarkedet.

I markedet for prising av fremtidig kortrente, FRA-markedet, ser vi at markedsaktørene ikke priser inn et rentenivå høyere enn dagens nivå før mot midten av 2016.

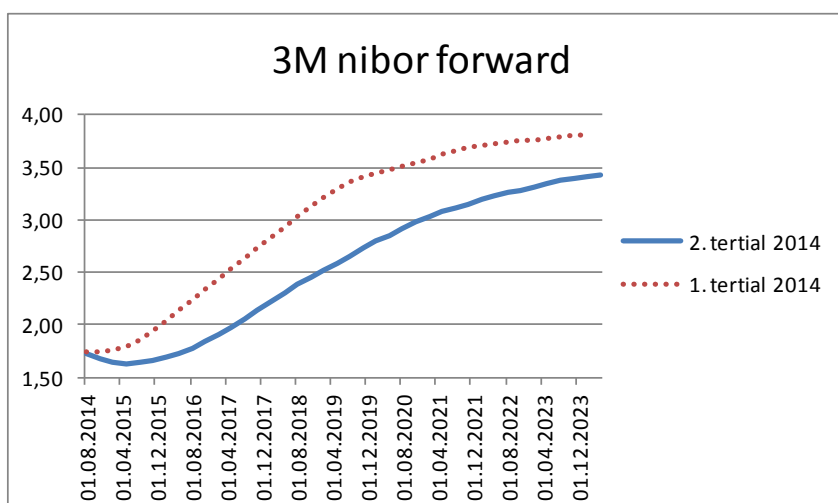
Avvik mellom faktisk forvaltning og krav i finansreglementet.

Ingen bestemmelser i finansreglementet er overtrådt og det har ikke funnet sted avvik fra dette i perioden. I denne sammenheng vises til vedlegget "Avviksanalyse" lengre bak i rapporten.

Markedsrenter og egne betingelser.

Gjennomsnittrenten i kommunens låneportefølje er 3,26% ved utløpet av august (3,21% ved utløpet av 1. tertial). Differansen mellom den flytende lånerenten i Kommunalbanken (2,23%) og gjennomsnittrenten skyldes fastrenteposisjonene - som utgjør 45% av lånemassen.

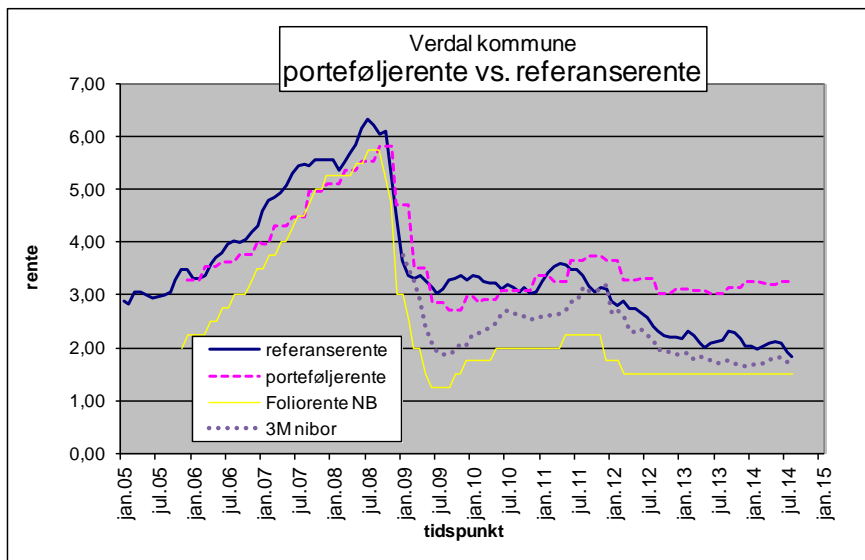
I markedet prises nivået på fremtidig kortrente (3M nibor) fortløpende. Denne prisingen illustrerer at kortrenten forventes å bli lik dagens nivå, eller lavere, frem mot midten av 2016. Grafen illustrerer også endringene i forventninger til fremtidig kortrente som har funnet sted i løpet av sommeren.

Sammenligning av renteutgifter (benchmarking).

Kommunen sammenligner sin lånerente med en referanserente som er relevant for kommunal risiko (graf nedenfor). Referanserenten består av 3M nibor og 4-års fastrente med en durasjon på 2,5 år. Margintillegget kommunen betaler for lånene er ikke lagt til for referanserenten, noe man må

ha i mente når kurvene sammenlignes. Margintillegget har de siste årene økt med omkring 0,55 prosentpoeng, fra minus 15 rentepunkter i 2008 til pluss 40 rentepunkter nå. Dette forholdet - i tillegg til at referanserenten har fått inn de stadig lavere verdiene på ny fastrente - bidrar til at referanserenten vil vise bedre utvikling enn porteføljerenten. Kommunen må jo leve videre med sine etablerte fastrenter. Norges Bank sin styringsrente (foliorenten) og 3M niborrente fremgår også av grafen:

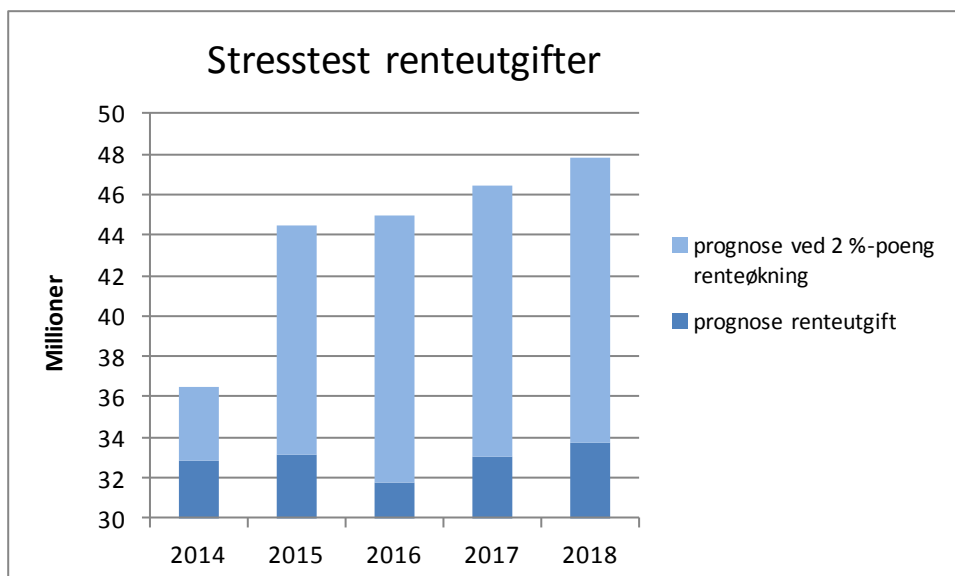
Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kommunen vurderer den finansielle risikoen i henhold til interne rutiner for finansforvaltning. Dette innebærer periodiske vurderinger, i tillegg til vurderinger i forkant av risikotilpasninger og låneopptak. Vurderingene som gjennomføres blir arkivert.

Samlet vurderes den finansielle risikoen å være tilfredsstillende, ønsket og innenfor rammene i vedtatt finansreglement, intern låne-/sikringsstrategi, forskrift og gjeldende lov.

Rentesjokk.

Grafen nedenfor illustrerer det budsjetterte nivået på kommunens renteutgifter i økonomiplanperioden (mørk farge). I tillegg er det laget en beregning på hvordan en umiddelbar renteøkning på 2 prosentpoeng vil slå ut på kommunens renteutgifter (lysere farge). Dette kalles en "stresstest" og den har som formål å vise effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk. Stresstester er vanlig å lage både for låntagere og investorer.

En eventuell renteoppgang vil også ha betydning for kommunens selvfinansierende lån og aktivaside. Det ikke tatt høyde for dette i beregningen ovenfor.

Avviksanalyse låneporteføljen - nøkkeltallsrapport.

Verdal kommune

jfr. forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og intern rutinebeskrivelse for finansområdet.

Rapport "Nå" : 31. august 2014

Rapport "Forrige" : IMM juni 2014

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	45 %	45 %	Maksimum	80 %
Andel lån med flytende rente:	55 %	55 %	Maksimum	80 %
herav rentesikret for (resten av) 2014	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2015	0 %	0 %		
Gjennomsnittlig durasjon (år)	1,58	1,72	Min./makskrav:	0-4 år
Porteføljens rentefølsomhet (%)	1,55	1,68		-
Lengste rentebinding (utløpsår)	2020	2020	Maksgrense	-
Andel største enkeltlån i porteføljen:	13 %	13 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	3,26 %	3,26 %		
Anslag renteutgift 2014 (mill. kroner)	32,81	33,01	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2015 (mill. kroner)	33,12	33,04		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-3,95 %	-3,76		
Innløsningsverdi passiva (i mill kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	-40	-38		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	0 %	0	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Lange fastrenter ned til rekordlave nivåer i sommer grunnet geopolitisk uro.

Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Risiko	Beskrivelse	Henvisning til kapittel i finansreglementet	ja	nei	merknad
Kredittrisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Markedsrisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Renterisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Likviditetsrisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Valutarisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Systematisk/generell markedsrisiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Usystematisk/spesifikk risiko	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Finansiell risiko samlet	Plassering	5, 6, 8			
	Lån/sikring	5, 7, 8	X		
Rapportering/ rutiner	Finansreglementet kap 10. Er finansreglementets bestemmelser om rapportering oppfylt ?		X		

Ja = i samsvar med finansreglement

Nei = avvik fra finansreglement

ORDLISTE - forklaring til ord og uttrykk.

Niborrente: interbankrente, en rente som bankene kan låne til seg imellom. Mer presist: hva de største bankene i kronemarkedet i utgangspunktet er villig til å tilby likviditet til gjennom valutabytte. Priser stilles for ulike perioder. Mest brukt er 3 mndr.

IMM: internasjonale oppgjørsgjær datoer - 3. onsdag i hhv. mars, juni, september og desember.

FRA (forward rate agreement): En FRA-kontrakt er en avtale mellom to parter om å låse rentesatsen for et lån eller en plassering for et gitt volum og en gitt periode på et fremtidig tidspunkt. Avtalen gjøres opp til gjeldende Niborrente på tidspunktet for avtalens begynnelse. Mest brukt er 3M-perioder. Det utveksles kun rentebeløp (netto) ved avregning, ingen hovedstol. Kontraktene avregnes på IMM (lik tidspunktet for renteregulering av underliggende lån). Prisen (renten) på kontrakten styres av balansepunktet der låntagere og långivere finner det attraktivt å handle. Dette balansepunktet styres igjen ut fra aktørenes forventninger til økonomisk utvikling og bl.a. Sentralbankens rentebane (prognose). Ved å sette de ulike kontraktene etter hverandre kan man finne **forwardkurven** - som blir markedets prising av fremtidig kortrente. Forwardkurven benyttes i budsjettsammenheng for å finne kostnaden på den flytende delen av låneporteføljen for fremtidige perioder (f.eks. økonomiplanperioden).

Durasjon: Lån (og plasseringer) tilbakebetales ved forfall - og renter underveis betales på avtalte termin datoer frem til forfall. Til sammen utgjør dette lånets/plasseringens kontantstrømmer. Durasjon er den gjennomsnittlige tid (antall år) det tar før disse kontantstrømmene utveksles. Kontantstrømmene veies med størrelsen. Mer folkelig (men ikke korrekt) kan man si at durasjonen er et uttrykk for gjennomsnittlig rentebinding.

Rentefølsomhet: et uttrykk som henger nært sammen med durasjon (modifisert durasjon) og gir uttrykk for hvor stor kurssvingningen (verdiendringen) på et lån (eller en plassering) blir ved renteendringer. Følsomheten oppgis i prosent. En rentefølsomhet på 2% betyr at et lån (eller en plassering) vil endre seg i kurs (verdi) med 2% dersom renten endres med ett prosentpoeng.

Obligasjon: En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lengre løpetid enn ett år ved utleggelse.

Sertifikat: som obligasjon, men med løpetid under ett år ved utleggelse.

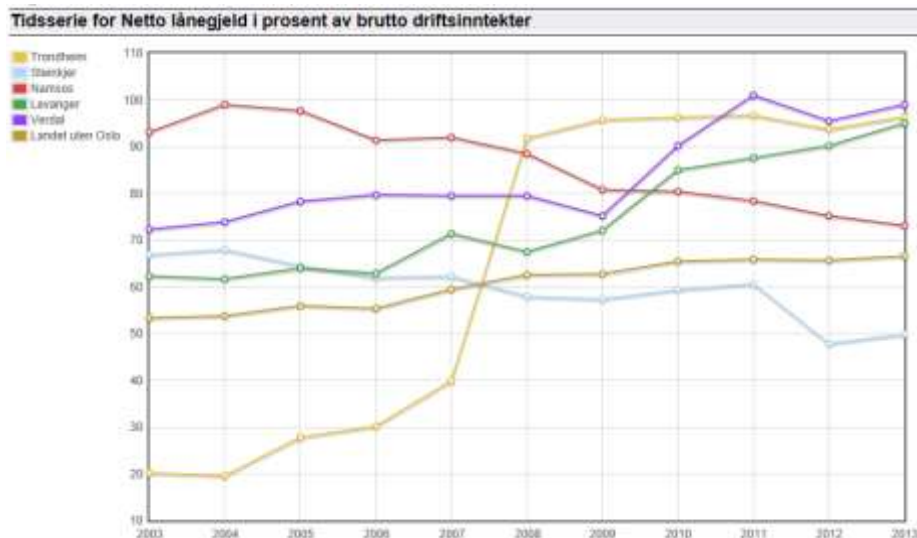
Renteswap: (også kalt rentebytteavtale) er en kontrakt mellom to parter (f.eks en bank og kommunen) om bytte av rente. En slik avtale innebærer bytte av fast rente mot flytende/kort rente (for eksempel 3M nitor). Kommunen benytter renteswapper for å få en ønsket struktur med fast-/flytende rente i sin låneportefølje. Det utveksles ingen hovedstol i en renteswap men kun rentedifferansen (mellom fast- og flytende rente) for det avtalte volum. Nåverdien av renteswappen er null ved inngåelse. Senere vil verdien av den svinge i takt med utviklingen for markedsrenten for den avtalte perioden. Ved utløpet av perioden vil nåverdien igjen være null.

Referanserente: en rente det er naturlig å sammenligne egne resultater (porteføljenteren) med (også kalt benchmarking).

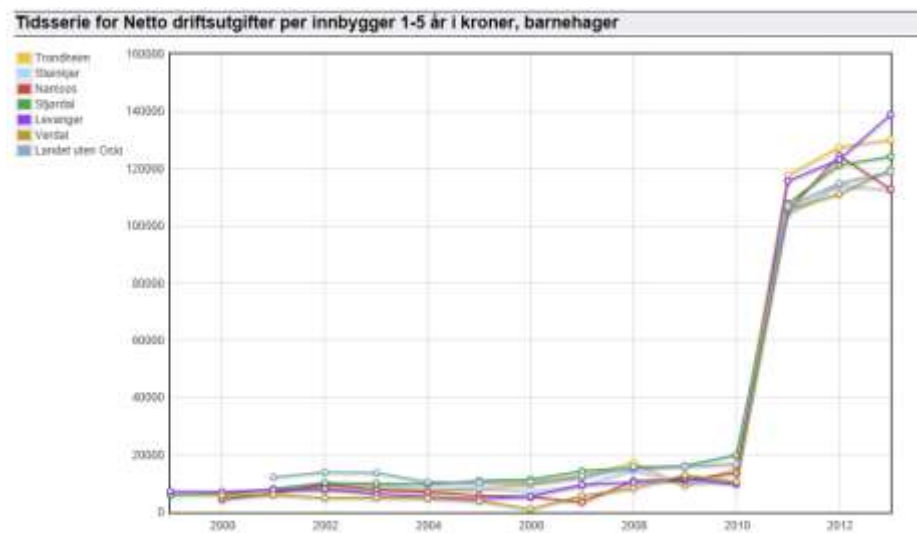
Stresstest: Test for å måle effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk. Eksempler på mulige stresstestscenarier er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

7 Kostra

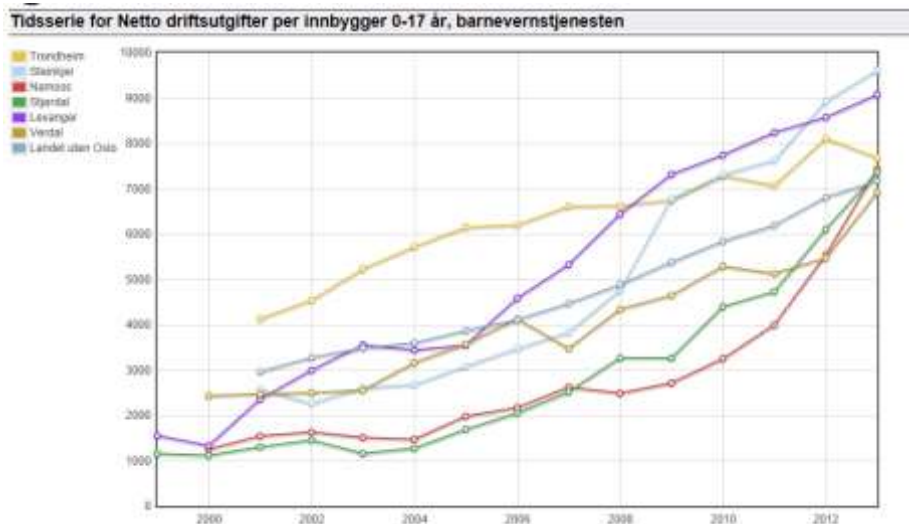
Rådmannen ønsker å presentere noen tall/statistikker fra årets KOSTRA (Kommunal Statlig Rapportering). Dette er naturlig å gjøre i forbindelse med fremleggingen av rapport etter 2. tertial ettersom de endelige KOSTRA-tallene offentliggjøres i månedsskiftet juni/juli hvert år.

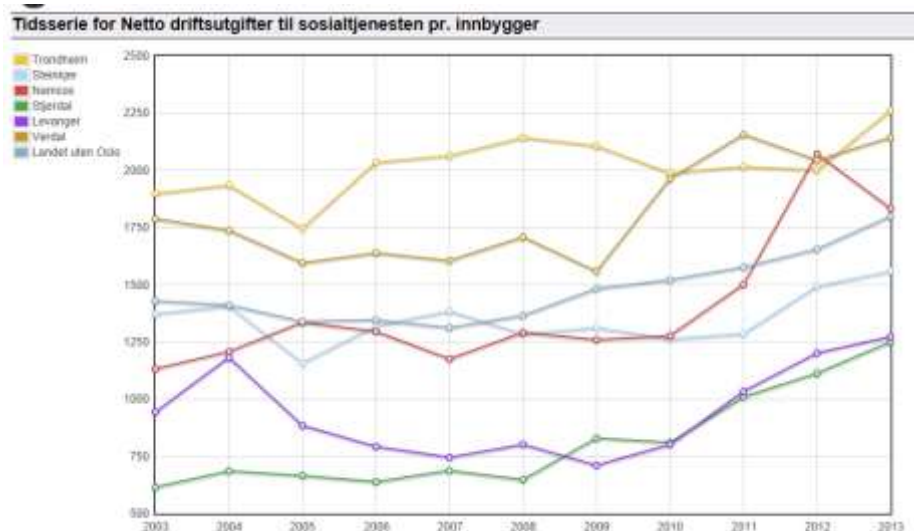
Verdal kommune ligger sammen med Levanger og Trondheim høyt i netto lånegjeld i prosent av brutto inntekter. I disse tallene er ikke pensjonsforpliktelser med. Det er også verdt å merke seg at gjelda vil variere ut fra hvordan kommunen er organisert. Er for eksempel deler av kommunens drift (eks. bygningsmasse) organisert som et eget aksjeselskap vil ikke dette selskapets gjeld fremkomme her.

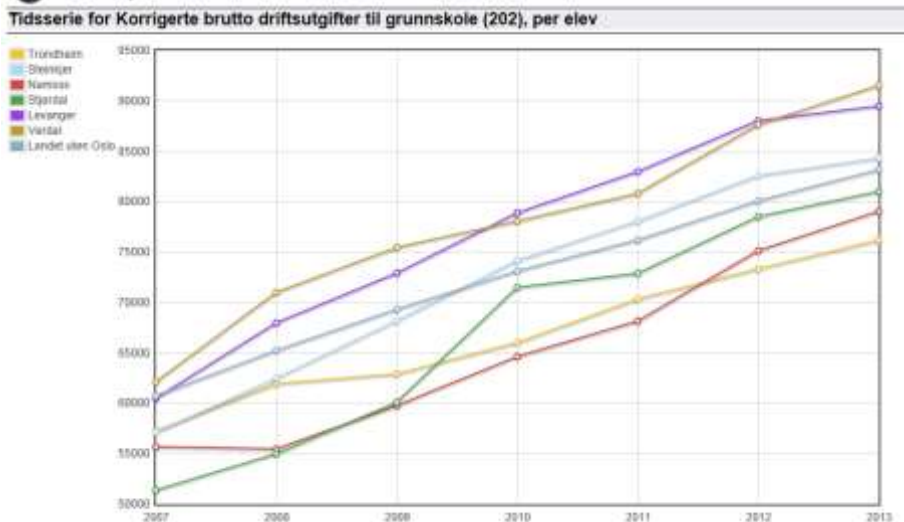
Innen barnehagesektoren avviker ikke Verdal fra øvrige kommuner.

Verdal har i flere år ligget lavt i netto driftsutgifter til barnevern pr. innbygger 0-17 år. Netto driftsutgifter økte mer i Verdal og Namsos enn resten av utvalget fra 2012 til 2013. Fortsatt ligger Verdal lavt sammenlignet med både kommunene i dette utvalget og landet for øvrig.

Verdal og Trondheim kommune har i hele perioden ligget høyere enn de øvrige kommunene i utvalget når det gjelder netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger. Tallene omfatter råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, tilbud til personer med rusproblemer og økonomisk sosialhjelp.

Driftsutgifter pr elev er bedre å sammenligne enn tall pr innbygger 6-15 på grunn av elever i private skoler. Statistikken viser en relativ jevn økning i alle kommunene i oversikten. Levanger og Verdøl har i hele perioden siden 2007 vært de to kommunene som bruker mest til grunnskole pr. elev.

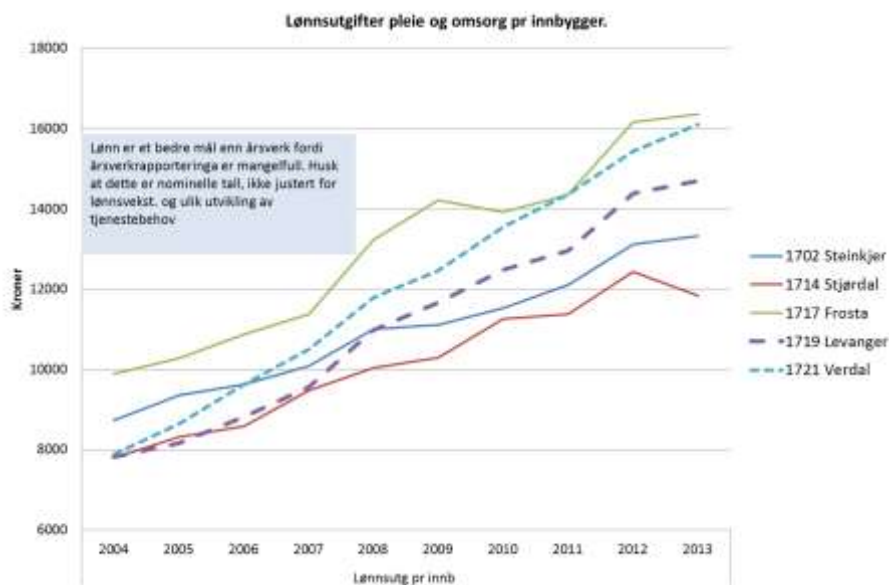

Grafen viser at Verdøl de siste årene har gått fra å være den kommunen som brukte størst andel av timeressursen til spesialundervisning, til å være blant de kommunene som har lavest andel. Gjennom en bevisst satsing på tidlig innsats ønsker rådmannen å få redusert denne andelen ytterligere framover. Man vet i tillegg at knapt 13 % av elevene i 8.-10. klasse i Verdøl får spesialundervisning. Sammenlignes dette med Levanger er tallet der ca. 19 %. I 2009 hadde om lag 14 % av elevene i 8. – 10. klasse spesialundervisning i både Levanger og Verdøl.

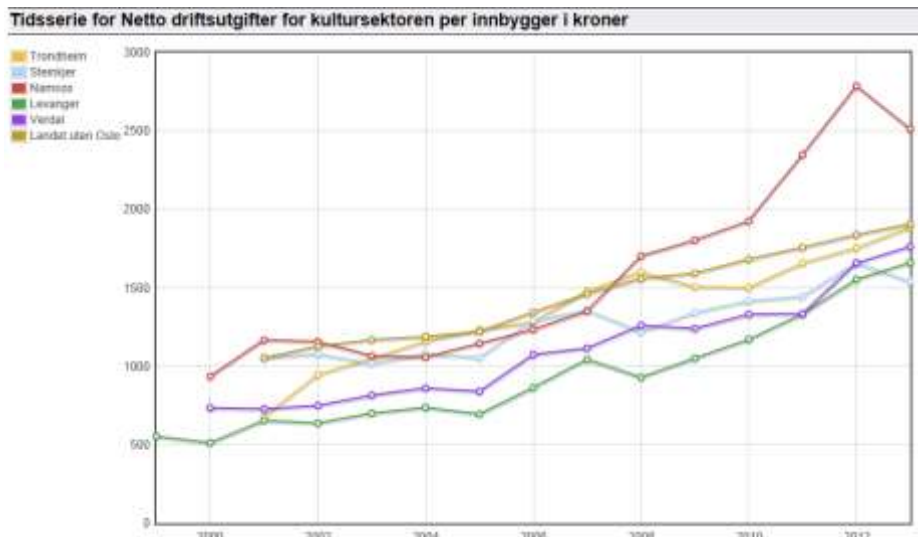
Tidsserie for Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten

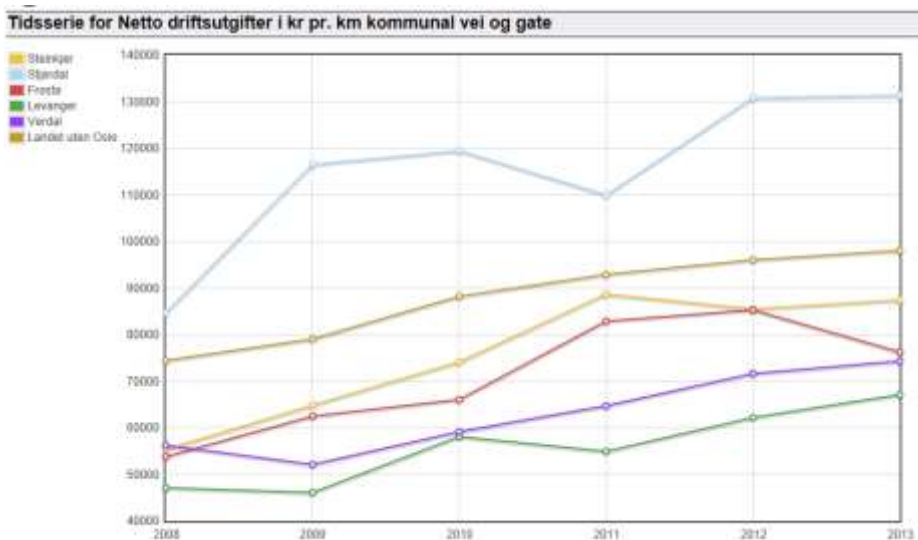
Netto driftsutgifter pr. innbygger innen pleie- og omsorgstjenesten har hatt en jevn økning i de fleste kommunene de siste årene. Unntaket her er Stjørdal kommune (og til dels Trondheim) som har en lavere vekst enn de andre kommunene, dette kan bl.a. forklares med en kraftig vekst i folketallet slik at det er flere innbyggere å fordele kostnadene på.

Lønnsutgiftene pr. innbygger innen pleie og omsorg har i Verdal økt med over 100 % de siste 10 årene. Hensyntatt lønnsveksten innenfor sektoren indikerer dette likevel en kraftig økning i antall ansatte.

Verdal har i hele perioden ligget lavt i netto driftsutgifter pr. innbygger innen kultursektoren. Alle kommuner i utvalget, med unntak av Namsos, viser en jevn utvikling gjennom perioden.

Verdal kommunes driftsutgifter pr. kilometer kommunal veg er lave sammenlignet med de øvrige kommunene. Dette har vært bildet de siste årene og illustrerer et manglende vedlikehold og etterhvert et etterslep av vedlikeholdsbehov.